

Nr 171

**Kungl. Maj:ts proposition angående ny organisation för televerket;
given den 19 oktober 1973.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ny organisation för televerket. Förslaget berör televerkets totala verksamhet men påverkar i första hand organisationen inom den centrala förvaltningen. Genom en organisation uppbyggd på resultatenheter skapas förutsättningar för ökad delegering av ansvar och befogenheter från centralförvaltningen. Därigenom möjliggörs också — i förening med andra organisationsåtgärder — en ökad effektivitet i verksamheten. Delegeringen ger bättre förutsättningar för ökat personalinflytande, och omfattande försök med utvidgad företagsdemokrati planeras.

Den föreslagna organisationen innebär i korthet följande. De lokala teleområdena får som resultatenheter större ansvar för verksamheten och blir direkt underställda generaldirektören. Vid sidan härav läggs ett övergripande resultatansvar centralt på tre s. k. resultatområden. Som resultatområden föreslås dels två rörelsegrensenheter, en för telefon och en för telegraf, telex och datakommunikation, dels en enhet för den övergripande planeringen av telenätet.

De fyra nuvarande distriktskontoren föreslås ombildade till regionkontor med i första hand en konsultfunktion gentemot teleområdena.

Vidare föreslås fyra landsomfattande resultatenheter, en för radioverksamhet, en för entreprenadverksamhet, en för materieförsörjning och en för industriell verksamhet. Radioenheten omfattar de sex nuvarande radiofjärrnätsområdena och till materieförsörjningsenheten skall knytas den lokala förrådsverksamheten.

Inom centralförvaltningen inrättas — utöver de nämnda resultatområdena — centrala staber för administration, ekonomi och teknik. Därutöver inrättas en stab för rationaliserings- och arbetarskyddsfrågor och en stab för långsiktig planering.

Den föreslagna organisationen beräknas i huvudsak vara genomförd till sommaren 1975, men det förutses dröja till början av 1980-talet innan anpassningen till den nya organisationen helt har kunnat ske.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:et Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 19 oktober 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ny organisation för televerket* och anför.

1 Inledning

I skrivelse den 23 mars 1973 har televerket lagt fram principförslag till ny organisation för televerket, grundat på en intern utredning som bedrivits i samarbete med företrädare för verkets personalorganisationer.

Förslaget innebär en vidareutveckling av de tankar på vilka den nuvarande organisationen bygger. Förslaget syftar till att — med utgångspunkt i de ramar för verksamheten, som angetts av statsmakterna — skapa en organisation med största möjliga delegering och decentralisering av uppgifter och beslutsfattande, kombinerat med en effektiv styrning av verksamheten. Dessa mål skall nås genom en resultatorienterad organisation, i vilken verksamheten indelas i primärt ansvariga resultatenheter, sekundärt ansvariga centrala resultatområden (rörelsegrensenheter) samt funktionella stabs- och serviceenheter. Organisationen görs resultatorienterad i vid bemärkelse, vilket innebär att det inte enbart är det ekonomiska utfallet utan även uppfyllandet av andra mål, t. ex. avseende servicenivån, som kommer att vara styrande för verksamheten på olika nivåer.

Förslaget — som är att betrakta som ett principförslag — innebär stora förändringar av centralförvaltningens organisation och funktioner och ger delvis nya förutsättningar för verksamheten på regional och lokal nivå. Genom den föreslagna organisationen skapas möjligheter till ett reellt personalinflytande på olika nivåer, och i organisationen kommer att inarbetas beslutande organ med representanter för såväl verket som dess personal.

Efter remiss har yttranden över televerkets förslag till ny organisation avgetts av överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, arbetarskyddsstyrelsen, postverket, sjöfarts-

verket, statskontoret, byggnadsstyrelsen, riksrevisionsverket, statens avtalsverk, statens personalnämnd, överstyrelsen för ekonomiskt försvar. kommerskollegium — med bifogat yttrande från handelskamrarna i Göteborg och Karlstad — arbetsmarknadsstyrelsen, statens vattenfallsverk, styrelsen för teknisk utveckling, domänverket, delegationen för förvaltningsdemokrati, samtliga länsstyrelser — i flera fall med bifogade yttranden från landsting och kommuner — Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges industriförbund och Sveriges Radio AB, vidare av Statsanställdas förbund (SF), Statstjänstemannaförbundet (ST), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) samt Televerkets SACO-förening.

2 Televerkets verksamhet

2.1 Målsättning m. m.

Televerket är ett affärsdrivande verk och handhar enligt instruktionen (1965: 842) för televerket (ändrad senast 1972: 385) trafiken på de statliga teleanläggningar, som är underställda verket, och fullgör de övriga uppgifter som åläggs verket. Verket drivs med målsättningen att tillhandahålla teletjänster väl anpassade till marknadens behov samt att leverera dessa tjänster till lägsta möjliga kostnad och därmed till lägsta möjliga pris för kunderna. Beträffande servicen mot kunderna innebär televerkets målsättning bl. a. att framkomligheten i telenätet skall vara god, att installationer och flyttningar av teleutrustningar skall ske inom tider som kunderna anser rimliga samt att uppkomna fel snabbt skall avhjälpas.

Verksamheten kan uppdelas i rörelsegrenarna telefon, telegraf, telex, datakommunikation, rundradio samt övrig radio (radio för civil luft- och sjöfart, mobil landkommunikation m. m.). Televerket bedriver dessutom industriell produktion av telemateriel.

2.2 Olika rörelsegrenar

2.2.1 Telefon

Telefonrörelsen är televerkets helt dominerande rörelsegren. Den första telefonstationen öppnades i Stockholm år 1880. Fram till 1920-talets början byggde alla samtal på manuell koppling. De första automatiskt kopplade samtal kom i mitten av 1920-talet och avsåg i början endast lokaltrafiken. Först i slutet av 1940-talet skedde den första automatiseringen av rikssamtal. Från sommaren 1972 är telefontrafiken i Sverige helt automatiserad. I snabb takt pågår nu automatiseringen av den internationella telefontrafiken, och i slutet av budgetåret 1972/73 koplades 84 % av utlandssamtalen automatiskt.

Telefonrörelsen har expanderat i snabb takt. Antalet telefonapparater har således tredubblats under perioden 1950—1973 och telefontätheten, mätt i apparater per 1 000 invånare, har under perioden ökat från 228 till 594. Endast USA har i dag en högre telefontäthet. Det innebär också att 99 % av antalet hushåll i Sverige i dag har minst en telefon. När det gäller telefontrafiken har under den angivna tidsperioden antalet lokal- och närsamtal ökat med nära 5 % per år och antalet rikssamtal med dubbelt så mycket. Den kraftiga ökningen av antalet rikssamtal sammanhänger främst med att automatiseringen av rikstrafiken som nämnts i huvudsak ägde rum under denna period. F. n. sker delvis av samma skäl den kraftigaste ökningen när det gäller utlandssamtal.

Under de senaste åren har ökningstakten för både antalet nya telefonapparater och antalet samtal dämpats något. För framtiden förutser televerket på grund av en viss mättnadstendens en långsammare ökning av antalet nya apparater än under den gångna perioden, medan för telefontrafiken förutsätts en fortsatt kraftig årlig ökning.

Inom televerket och LM Ericsson pågår försök med bildtelefon. Enligt en prognos, som gjorts av de båda företagen, skulle antalet bildtelefoner i Sverige år 1980 vara 3 000—4 000. Prognosen förutsätter att bildtelefonen åtminstone i ett första skede främst kommer att utnyttjas av näringsliv och förvaltning. Bildtelefon för allmänheten beräknas av televerket inte vara aktuell i någon nämnvärd omfattning förrän i slutet av 1980-talet.

2.2.2 *Telegraf*

Telegrafrörelsen är den äldsta av televerkets rörelsegrenar. Den första telegrafförbindelsen — mellan Stockholm och Uppsala — öppnades sålunda redan år 1853. Telegraftrafiken har i Sverige — liksom i de flesta andra länder — sedan ett par decennier successivt minskat. Budgetåret 1949/50 expedierades 5,2 milj. inländska telegram medan motsvarande antal för budgetåret 1972/73 uppgick till endast 1,5 milj. Telegramtrafiken till utlandet var i stort sett konstant under hela 1950-talet men även denna har därefter kraftigt minskat. Samtidigt som telegraftrafiken gått ned har det ekonomiska resultatet blivit allt sämre, trots att olika marknadsföringsåtgärder och rationaliseringar vidtagits. För framtiden är det rimligt att anta en fortsatt nedgång i trafiken. En intern utredning inom televerket arbetar f. n. med frågan om telegrafrörelsens framtida utveckling.

2.2.3 *Telex*

År 1945 etablerades i Sverige ett helautomatiskt tele nät för fjärrskrift direkt mellan abonnenter på telexnätet. Inte bara den inländska utan även huvudparten av den utländska telextrafiken är numera auto-

matiserad. Medan den konventionella telegraftrafiken som nämnts successivt gått tillbaka har telextrafiken expanderat mycket kraftigt.

Under perioden 1950—1973 ökade den inländska trafiken med ca 14 % per år och den utländska med ca 18 %. En snabb ökningstakt för den inländska trafiken under 1950-talet avlöstes av en viss stagnation i början av 1960-talet, varefter återigen följde en kraftig ökning vid slutet av 1960-talet. Budgetåret 1971/72 inträdde en viss stagnation igen, förmodligen i första hand beroende på den då rådande konjunkturen. Trafiken till utlandet har under perioden ökat starkt. För framtiden räknar televerket med en fortsatt kraftig ökning av i första hand antalet telexanslutningar men även av trafiken. Sålunda beräknas fram till år 1980 i det närmaste en fördubbling av antalet anslutningar och en årlig ökning på 3 % för den inländska trafiken och på 12 % för den avgående utlandstrafiken.

2.2.4 *Datakommunikation m. m.*

Den nyaste och samtidigt mest expansiva rörelsegrenen inom televerket är datakommunikation över telenätet.

Den ökade användningen av automatisk databehandling i samhället har skapat behov av att snabbt överföra stora mängder data mellan datorer. Sedan år 1962 har televerket därför tillhandahållit dataöverföringsutrustning (s. k. modemer för modulering och demodulering av signaler) för överföring av data över telenätet mellan datorer eller mellan datorer och terminaler.

Utvecklingen har varit mycket snabb. Antalet anslutna modemer har sålunda i stort sett fördubblats varje år sedan slutet av 1960-talet.

Eftersom dataöverföring har en starkt internationell prägel och data- trafik över gränserna redan finns i stor utsträckning har nyligen på svenskt initiativ och med deltagande av 16 västeuropeiska teleförvaltningar en omfattande internationell marknadsundersökning slutförts, vilken har belyst datakommunikationsbehovet fram till år 1985. De prognoser som gjorts i denna undersökning kommer att vara av stor betydelse för planeringen av det framtida dataöverföringssystemet i Sverige.

Dataöverföringen sker f. n. huvudsakligen via det allmänna telefonnätet med hjälp av tidigare angivna s. k. modemer. Telefonnätet i sin nuvarande utformning är emellertid inte en idealisk lösning för överföring av data, eftersom det byggts upp för andra ändamål. De främsta tekniska nackdelarna utgörs av för datatrafik alltför långa uppkopplingsstider, begränsad överföringshastighet och alltför hög avbrottsfrekvens.

Av de angivna orsakerna och även på grund av önskvärdheten att standardisera och effektivare utnyttja resurserna för dataöverföring har televerket sedan några år undersökt förutsättningarna för att upprätta

ett separat nät för datatrafik. Verket har nyligen beslutat att som ett första steg i denna riktning etablera ett försöksnät med centraler i Stockholm, Göteborg och Malmö. Enligt planerna skall detta provnät tas i bruk under budgetåret 1974/75.

2.2.5 Rundradio

Televerket svarar för distributionen av Sveriges Radios program och har därigenom också ansvaret för uppförande av TV- och ljudradiosändare. Televerket svarar också för fakturering och inkassering av mottagaravgifter. På departementsnivå handläggs rundradiofrågor av i första hand utbildnings- och kommunikationsdepartementen men numera även av utrikesdepartementet. Inom utbildningsdepartementet handläggs frågor om utbyggnad av och investeringar i rundradionäten samt frågor om mottagaravgifter för ljudradio och TV. Inom kommunikationsdepartementet handläggs frågor om distribution av ljudradio- och TV-programmen samt inkassering av mottagaravgifterna. Till utrikesdepartementet hör frågor om Sveriges Radios sändningar till utlandet.

Utbyggnaden av ljudradio och TV har gått mycket snabbt de senaste decennierna. När det gäller ljudradio fanns sålunda år 1950 ett sändarnät med 25 stationer för ett enda ljudradioprogram med bristfällig täckning av landet. I dag finns sändarnät, som omfattar ca 120 stationer för tre ljudradioprogram och som täcker i stort sett hela landet. Regelbunden sändning på kortvåg av speciella program för utlandet har pågått under hela perioden.

Sändningstiden för ljudradio, som budgetåret 1949/50 var mindre än 5 000 timmar, var budgetåret 1972/73 ca 19 000 timmar, fördelade på P 1 med drygt 6 000 timmar, P 2 med drygt 4 000 timmar och P 3 med nära 9 000 timmar. Därutöver genomfördes budgetåret 1972/73 utlandssändningar under drygt 13 000 timmar.

När det gäller TV har det sedan mitten av 1950-talet byggts ett distributionsnät för ett första TV-program — TV 1 — som vid utgången av budgetåret 1972/73 bestod av 205 stationer och beräknades täcka 99,6 % av landets befolkning. För TV 2, som officiellt startade i december 1969, har utbyggnaden av distributionsnätet gått snabbt och vid utgången av budgetåret 1972/73 bestod det av 111 stationer och beräknades täcka 98,3 % av befolkningen. Sändningstiden budgetåret 1972/73 var för TV 1 drygt 3 000 timmar och för TV 2 ca 2 400 timmar.

Fram till den 1 april 1969 utgick separata avgifter för TV, ljudradio resp. bilradio. Vid denna tidpunkt infördes en gemensam avgift för TV och radio, s. k. allmän mottagaravgift. Avgiften faktureras normalt i samband med telefonräkningen. För innehavare av enbart ljudradio och/eller bilradio utgår s. k. särskild ljudradioavgift. Fr. o. m. den 1

april 1970 utgår vidare, utöver allmän mottagaravgift, en tilläggsavgift för färg-TV.

Antalet allmänna mottagaravgifter den 1 juli 1973 var ca 2,7 milj. (eller ca 330 per 1 000 invånare), antalet tillägg för färg-TV ca 500 000 och antalet särskilda ljudradioavgifter ca 280 000.

2.2.6 Övrig radio

När det gäller annan radioverksamhet än rundradio fungerar televerket både som myndighet och som marknadsförare av vissa tjänster. Myndighetsutövningen gäller i första hand tillståndsgivning för radiosändare.

För radiotrafik med fartyg till sjöss finns i alla världsdelar ett omfattande nät av kustradiostationer. I Sverige drivs kustradiostationerna av televerket. Den första kustradiostationen för telegraftrafik öppnades redan år 1911. Från 1920-talets början expedieras även telefonsamtal med fartyg. Antalet utväxlade telegram och samtal uppgick till 132 000 resp. 259 000 under budgetåret 1972/73. Televerket hyr också ut radiostationer för fartyg.

Televerket har även ett trafiknät för fast radiotrafik, varigenom Sverige upprätthåller dubbelriktade, direkta radioförbindelser med ett antal länder i hela världen.

För luftfartsverkets räkning projekterar, anlägger och underhåller televerket radiostationer och annan radioutrustning för den civila luftfarten. Enligt riksdagens beslut (prop. 1973: 27, TU 1973: 12, rskr 1973: 160) skall dock ansvaret för denna verksamhet övertas av luftfartsverket.

För radiokommunikation till lands marknadsför televerket mobilradio- och mobiltelefonfjäntjänster via särskilda basradiostationer. Ett rikstäckande mobiltelefonsystem är under utbyggnad. Systemet medger trafik dels mellan olika fordon, dels mellan fordon och vanliga telefonabonnenter. På längre sikt planeras ett rikstäckande helautomatiskt mobiltelefonsystem som avses ingå i ett för de nordiska länderna gemensamt system.

2.3 Ekonomi

2.3.1 Krav och föreskrifter

Som affärsdrivande verk skall televerket med sina löpande intäkter täcka dels de löpande kostnaderna, dels avskrivningar på anläggningstillgångarna — beräknade på tillgångarnas nuvärde — samt därutöver medge en skäligen förräntning av det kapital som är nedlagt i televerket, statskapitalet. Det eftersträvas vidare att varje rörelsegren skall täcka sina kostnader.

Finansiering av nya investeringar, vilkas omfattning beslutas av regering och riksdag, sker i första hand genom årets avskrivningar. I den

mån dessa inte räcker till sker tillskott från statsmakterna — i form av s. k. investeringsbemyndiganden — och det är dessa tillskott som successivt har skapat det nuvarande statskapitalet.

När det gäller förräntningen av statskapitalet finns det ingen ovillkorlig förräntningsplikt, men Kungl. Maj:t anger för varje budgetår i samband med fastställandet av televerkets resultatbudget — den s. k. driftstaten — det av statsmakterna förväntade överskottet för budgetåret. Förräntningskravet har normalt kommit att ansluta sig till statens normalränta, som har ansetts i stort sett motsvara de räntekostnader som statsmakterna har för det i televerket nedlagda kapitalet. Det överskott som uppnås inlevereras i sin helhet till statsverket.

I fråga om televerkets intäkter beslutar Kungl. Maj:t om inträdesavgifter, abonnemangavgifter och markeringsavgifter i telefonrörelsen. Dessa avgifter svarar för den dominerande delen av televerkets totala intäkter. Övriga taxor och avgifter beslutas av televerket.

Vad som hittills nämnts gäller för den egentliga televerksamheten. För rundradioverksamheten gäller särskilda regler. Mottagaravgifter — vilkas storlek fastställs av riksdagen — inkasseras som nämnts av televerket, som använder dem i enlighet med statsmakternas beslut dels till sina egna distributionskostnader för ljudradio- och TV-sändningar, dels för utbetalning till Sveriges Radio AB att användas till programverksamhet och dels till investeringskostnader för främst utbyggnad av ljudradio- och TV-näten. Genom att de löpande inkomsterna används även till investeringar uppkommer inget statskapital beträffande rundradioverksamheten. Eventuell skillnad mellan inkomster och utgifter för rundradioverksamheten tillförs en särskild rundradiofond, som disponeras av televerket mot normal räntebetalning. Om utgifterna av rundradioverksamheten något år skulle överstiga inkomsterna utnyttjas medel inom fonden.

Med hänsyn till televerkets behov av rörelsemedel disponeras utöver rundradiofonden och ett i statskapitalet ingående fast rörelsekapital en rörlig kredit i riksgäldskontoret.

2.3.2 Nuläge

Trots att televerket är ett utpräglat tekniskt verk är personalkostnaderna av mycket stor betydelse för verkets ekonomi. Av rörelsekostnaderna budgetåret 1972/73 på 2 540,0 milj. kr. uppgick personalkostnaderna sålunda till 1 418,3 milj. kr. eller 55,8 %. Under de senaste åren har personalkostnaderna stigit kraftigt, mycket beroende på den satsning på de lägst avlönade som skett under avtalsrörelserna. Den tidigare nämnda automatiseringen av telefontrafiken, som totalt sett varit en av de största rationaliseringsåtgärderna i vårt land, har under tidigare decennier medverkat till att kostnadsökningarna i stor utsträckning kunnat kompenseras genom besparingar. Sedan automatiseringen i sina huvuddrag slutförts under 1960-talet har man tvingats till relativt täta

avgiftshöjningar för att klara i första hand personalkostnadsökningarna. Ökningen av personalkostnaderna har dock dämpats de allra senaste åren, mycket beroende på rationaliseringsåtgärder, bedrivna av televerkets ledning under aktiv medverkan av personalen. Under den senaste femårsperioden har statskapitalet — som den 30 juni 1973 uppgick till 2 227,9 milj. kr. — förräntats med i genomsnitt 8,6 %. I nedanstående tabell visas det ekonomiska utfallet för femårsperioden (milj. kr.).

<i>Intäkter</i>	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73
Telefon	2 003,1	2 259,6	2 372,8	2 796,2	3 306,8
Telex	41,8	48,7	52,5	57,9	78,5
Telegraf	45,9	47,9	46,6	49,6	65,6
Ersättning för drift och underhåll m. m. av rundradionäten	126,0	159,8	184,4	161,2	161,2
Övrig radio	10,9	12,1	11,5	12,8	19,5
Ränteintäkter	0,1	0,2	1,0	0,5	1,6
Övriga intäkter	94,6	101,1	150,5	137,8	182,5
Summa intäkter	2 322,4	2 629,4	2 819,3	3 216,0	3 815,7
<i>Kostnader</i>					
Rörelsekostnader	1 597,1	1 820,3	2 052,7	2 267,1	2 540,0
Ränta för disposition av rundradiomedel	19,7	18,5	16,7	15,3	19,5
Övriga räntekostnader	3,4	14,7	24,2	36,3	18,4
Avsättning till värdepapperskonton					
Teleanläggningar m. m.	497,1	557,4	501,5	651,7	904,6
Rundradioanläggningar	47,7	72,6	74,2	35,6	38,2
Summa kostnader	2 165,0	2 483,5	2 669,3	3 006,0	3 520,7
Överskott	157,4	145,9	150,0	210,0	295,0

De i tabellen angivna intäkts- och kostnadsbeloppen för budgetåret 1972/73 är inte helt jämförbara med tidigare års, beroende på omläggning av televerkets redovisningssystem.

De för rundradio upptagna intäkterna avser endast den del av mottagaravgifterna som används för investeringar i samt drift och underhåll av ljudradio- och TV-näten. De motsvaras på kostnadssidan dels av personal- och sakkostnader, dels av avskrivningar på rundradioanläggningarna.

Investeringarna och deras finansiering under perioden visas i nedanstående tabell (milj. kr.).

	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73
<i>Investeringar</i>					
Teleanläggningar m. m.	649,7	654,4	671,7	772,4	845,5
Rundradioanläggningar	48,8	73,4	74,2	35,6	38,2
Summa	698,5	727,8	745,9	808,0	883,7
<i>Egenfinansiering</i> (genom avskrivningar m. m.)					
Absoluta belopp	605,0	694,8	652,4	773,1	959,8
I relation till totalinvestering	86,6 %	95,5 %	87,5 %	95,7 %	108,6 %

Beloppen för teleanläggningar m. m. avviker något från de belopp som anmälts för riksdagen i berörda års statsverkspropositioner. Detta beror på att i tabellen medräknats även de medel som erhållits direkt från kunder i form av s. k. anläggningsbidrag för abonnentväxlar o. dyl. Investeringarna i teleanläggningar har ökat kraftigt de båda senaste åren. Till stor del förklaras detta av statsmakternas satsning på sysselsättningsfrämjande åtgärder. Därigenom har möjliggjorts en rad investeringar i framför allt husbyggnader, investeringar som varit angelägna även från televerkets och dess kunders synpunkt.

Trots den kraftiga ökningen av investeringarna har som framgår av tabellen avskrivningarna det senaste budgetåret uppgått till sådant belopp att egenfinansieringen översteg 100 %, vilket för första gången lett till en återbetalning av statskapital.

2.3.3 Framtidsutsikter

Ökningen av televerkets kostnader under den senaste femårsperioden har som nämnts krävt flera avgiftshöjningar. Dessa har medverkat till en viss dämpning av teletrafiken. För att motverka behovet av ytterligare avgiftshöjningar med åtföljande efterfrågebortfall har som nämnts en rad kostnadssänkande åtgärder vidtagits de senaste åren. Trots sådana åtgärder och en fortsatt ytterligare effektivisering av verksamheten kan — med sannolika fortsatta kostnadsökningar under 1970-talet — ytterligare avgiftshöjningar rimligen inte undvikas.

När det gäller telefonavgifterna kan i sammanhanget nämnas att Kungl. Maj:t våren 1973 har beslutat om en regional utjämning av telefonkostnaderna, vilken åstadkommes genom en sänkning av avgifterna på långa avstånd dels inom landet som helhet, dels inom län och kommuner. Den beslutade utjämningen är redan påbörjad och beräknas vara slutförd senast år 1976.

Televerket räknar med ökade behov av investeringsmedel i framtiden. Detta sammanhänger bl. a. med ökade satsningar på elektroniktillämpningar och på utbyggnad av datakommunikationsnätet. Investeringarna kommer att dels medföra rationaliseringsvinster, dels ge ytterligare förbättrad service åt allmänheten.

2.4 Nuvarande organisation

2.4.1 Principer

Sedan televerket under åren 1962—1967 omorganiserat den lokala förvaltningen beslöt riksdagen år 1967 (prop. 1967: 103, SU 1967: 116, rskr 1967: 276 och prop. 1967: 157, SU 1967: 187, rskr 1967: 374) om ändrad organisation av televerket. Organisationsförändringen, vilken i huvudsak var slutförd under år 1968, gav en ny utformning av centralförvaltningen, men också distriktsförvaltningarna och i viss mån den

lokala förvaltningen inom distrikten berördes av förändringen. Organisationen är funktionellt uppbyggd och det har eftersträfvats att till samma enhet föra funktionellt likartade arbetsuppgifter. Man räknade vid införandet av organisationen med att detta skulle leda till ett bättre personalutnyttjande, en mer enhetlig ärendehantering och klarare ansvarsgränser än man hade haft i den tidigare organisationen. Organisationsförändringen tog också sikte på en långt driven decentralisering av arbetsuppgifter. Central- och regionalförvaltningarna utformades för att åstadkomma en effektiv ekonomisk planering och uppföljning samt en långtgående samordning av verksamheten.

I det följande lämnas en kort beskrivning av televerkets nuvarande organisation. En tablå över organisationen torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga 1*.

2.4.2 Centralförvaltning

Det högsta beslutande organet är en kollegialt beslutande lekmannastyrelse, vari verkets generaldirektör är ordförande och vilken därutöver består av sju av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Två av dessa ledamöter utses — under en försöksperiod fram till utgången av år 1974 — bland de anställda i televerket efter förslag av de anställdas organisationer i verket.

Utöver ett generaldirektörens kansli och en generaldirektören direkt underställd revisionsenhet består centralförvaltningen av sex huvudavdelningar, vilkas chefer tillsammans med generaldirektören bildar televerkets direktion. De sex huvudavdelningarna är administrativa avdelningen, driftavdelningen, ekonomiavdelningen, industriavdelningen, projekteringsavdelningen och utvecklingsavdelningen.

Administrativa avdelningen är centralt organ för lönefrågor, personaladministration och utbildningsfrågor, allmänna förvaltningsuppgifter, juridiska ärenden, extern och intern informationsverksamhet samt reklam. Under chefen för administrativa avdelningen sorterar teleskolan.

Driftavdelningen är centralt organ för ledningen av verksamheten inom teledistrikten och byggnadsavdelningen. Avdelningen fungerar också som specialistorgan beträffande rationalisering och har hand om ärenden rörande televerkets försvarsberedskap och uppgifter för totalförsvaret.

Ekonomiavdelningen är centralt organ för den ekonomiska förvaltningen, budget- och finansärenden, pris- och taxenärenden, inköp, förrådshållning och materieldistribution samt statistiska ärenden och allmänna utrikesärenden. Televerkets båda datacentraler (en i Stockholm och en i Göteborg) sorterar under chefen för ekonomiavdelningen liksom även förrådsområdena.

Industriavdelningen är centralt organ för ledningen av televerkets verkstadsrörelse. Avdelningen intar en relativt fristående ställning gentemot televerkets verksamhet i övrigt. Industriavdelningen har sålunda egna enheter för personaladministration, försäljning, ekonomi, fastighetsfrågor, inköp, produktion och teknik. Under chefen för indu-

striavdelningen sorterar televerkstäderna i Nynäshamn, Vänersborg och Sundsvall.

Projekteringsavdelningen är centralt organ för projektering av större och speciella anläggningar samt av husbyggnader.

Utvecklingsavdelningen svarar för teknisk utveckling, konstruktion och teknisk serviceverksamhet.

2.4.3 Regional förvaltning

Regionalt svarar under chefen för den centrala driftavdelningen de fyra distriktskontoren för styrning, övervakning och samordning av den verksamhet, som underställda lokalförvaltningar (radio-fjärrnätsområden och teleområden) bedriver. Distriktskontoren är belägna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall.

Vid sidan av distriktskontoren finns en särskild bygnadsavdelning, vilken under chefen för driftavdelningen svarar för utförandet av sådana anläggningar som sträcker sig över flera distrikt eller är av sådan omfattning, att teleområdenas resurser inte räcker till för projektens genomförande. Avdelningen består av ett centralt ledningsorgan, byggnadskontoret, och fyra fältarbetssektioner. Byggnadskontoret är f. n. beläget i Stockholm men skall i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1973: 55, InU 1973: 22, rskr 1973: 220) omlokaliseras till Kalmar.

2.4.4 Lokalförvaltning

Den lokala televerksamheten är fördelad på 20 teleområden med ett telekontor i varje område. Teleområdena svarar för driften av telenätet (med undantag för det s. k. fjärrnätet), för projektering och utförande av anläggningsarbeten (exkl. fjärrnätet), för manuell expedition av telefonsamtal och telegram samt för kommersiell verksamhet och ekonomisk förvaltning inom resp. teleområde.

För driften av samtliga radioanläggningar och av fjärrnätet svarar sex radio-fjärrnätsområden. Inom varje område finns ett radio-fjärrnätskontor.

En karta över televerkets regionala och lokala indelning torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga 2*.

2.4.5 Bolag

För att komplettera bilden av televerkets verksamhet och organisation bör nämnas att verket har två helägda dotterbolag, Telefabrikation AB och Swedish Telecommunication Consulting AB, samt äger 50 % av aktierna i ELLEMTEL Utvecklings AB och SOSAB Alarmering AB.

Telefabrikation AB (TEFAB) bildades efter beslut av 1965 års riksdag (prop. 1965: 116, SU 1965: 128, rskr 1965: 321) för att möjliggöra en utvidgning av televerkets verkstadskapacitet utöver televerkstäderna i Nynäshamn, Vänersborg och Sundsvall. TEFAB har huvudkontor i Skellefteå och verkstäder i Skellefteå och Kristinehamn med totalt ca

390 anställda och en omsättning på 29,2 milj. kr. budgetåret 1972/73. Verksamheten inom TEFAB är i stor utsträckning integrerad med televerkets egen verkstadsrörelse.

Swedish Telecommunication Consulting AB (Swedtel) bildades efter beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967: 168, SU 1967: 197, rskr 1967: 389) för en främst på utvecklingsländerna inriktad konsultverksamhet inom telekommunikationsområdet. Bolaget har f. n. verksamhet i bl. a. Kenya, Libanon, Nigeria, Pakistan, Tanzania, Thailand, Uganda och Zambia.

ELLEMTEL Utvecklings AB bildades efter beslut av 1970 års riksdag (prop. 1970: 128, SU 1970: 131, rskr 1970: 295) och ägs till 50 % av televerket och 50 % av LM Ericsson. Motiven till utvecklingssamarbetet mellan televerket och LM Ericsson inom ramen för ELLEMTEL var framför allt behovet av att koncentrera de båda företagens utvecklingsresurser inför den framtida elektroniska utvecklingen. ELLEMTEL bedriver således avancerat utvecklingsarbete med huvudinriktning på elektroniska tillämpningar inom telekommunikationsområdet såsom elektroniska telefonväxlar, utrustningar för datanät och telefonapparater. Antalet anställda var den 1 januari 1973 236 och omsättningen uppgick till 20,2 milj. kr. år 1972.

SOSAB Alarmering AB bildades efter beslut av 1972 års riksdag (prop. 1972: 129, TU 1972: 20, rskr 1972:329). Bolaget ägs till 50 % av televerket, 25 % av Svenska kommunförbundet och 25 % av Landstingsförbundet. Det skall bygga upp och driva länsalarmeringscentraler för alarmering av i första hand primär- och landstingskommunala hjälporgan. Till bolaget skall successivt överföras televerkets nuvarande s. k. SOS-tjänst (telefonnummer 90 000).

2.5 Personal

Televerket hade den 1 januari 1973 ca 42 100 anställda och är därmed en av landets största arbetsgivare. Av det totala antalet anställda tillhörde 3 260 centralförvaltningen.

En förteckning över antalet anställda fördelade på organisationsenhet torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga 3*.

Televerkets personalutveckling under de senaste åren framgår av nedanstående tabell (avser förhållandena den 1 januari resp. år).

1968	38 000
1969	39 300
1970	40 900
1971	42 400
1972	42 300
1973	42 100

Tabellen visar att personalökningen varit stor under perioden fram till år 1971. Därefter har ingen personalökning skett. Orsaken till detta är främst de tidigare nämnda åtgärder som satts in för att bromsa kostnadsexpansionen inom verket. Sedan våren 1971 råder i princip anställningsstopp vid centralförvaltningen och sedan våren 1972 anställningsstopp inom hela televerket.

Av personalen har tjänstemännen på kontor ökat kraftigt i antal. Fram till år 1969 var denna ökning mest markant inom centralförvaltningen men därefter har ökningen där avstannat. Inom de lokala förvaltningarna uppvisar antalet tjänstemän på kontor fortfarande en viss ökning.

En förteckning över antalet anställda den 1 januari 1973 fördelade på olika personalgrupper torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga 4*.

Televerket förutser med nuvarande organisation praktiskt taget oförändrad personalstyrka under perioden 1974—1980.

3 Motiv för en ny organisation

Som tidigare nämnts var en grundläggande tanke bakom nuvarande organisation att arbetsuppgifter skulle decentraliseras och befogenheter och ansvar delegeras från centralförvaltningen till regional och lokal nivå. Organisationen på central nivå är funktionellt uppbyggd, eftersom samordningen av funktionellt likartade verksamheter bedömdes ge ett bättre personalutnyttjande, en enhetligare ärendehantering och klarare ansvarsgränser.

Den nuvarande organisationen har enligt televerkets bedömning inte gett tillräckligt utrymme för en så långtgående decentralisering och delegering, som man numera anser nödvändig.

För att en decentralisering och delegering skall fungera krävs ett väl utvecklat ekonomiskt styrsystem, något som också betonades vid beslutet om den nuvarande organisationen. Vid denna tidpunkt fanns inget sådant system och det är först under senare år som ett på moderna principer grundat ekonomiskt styrsystem börjat ta form i televerket. Detta torde vara den främsta anledningen till att delegering och decentralisering inte skett i den omfattning som man räknade med vid tillkomsten av nuvarande organisation. En annan viktig orsak till detta är att det tar tid att utbilda och ändra attityder hos den berörda personalen på alla nivåer.

När det gäller det förutsatta bättre personalutnyttjandet har ett sådant givetvis kommit till stånd i vissa frågor. Personalen i centralförvaltningen har dock ökat även efter genomförandet av den nya organisationen. Dels har detta berott på ökad verksamhetsvolym och nya rörelsegrenar, dels på att decentralisering av arbetsuppgifter inte skett på beräknat sätt. Delvis har den emellertid också berott på att den funktionella uppdelningen i sig lett till ökade kontaktkrav och även i viss mån till dubbelarbete. Enhetligare ärendehantering och klarare ansvarsgränser än i den gamla organisationen har dock uppnåtts i den nya organisationen.

Sammanfattningsvis kan sägas att den nuvarande organisationen visat sig uppfylla flertalet av de förväntningar som ställdes på organisationen. Delegering och decentralisering från central nivå har emellertid inte skett i önskad omfattning, mycket beroende på frånvaron av ett effektivt ekonomiskt styrsystem, som är en nödvändig förutsättning för en långtgående delegering och decentralisering.

Inom televerket påbörjades år 1970 en utredning dels om åtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen inom centralförvaltningen, dels om effektivisering av ekonomifunktionen. Utredningen skulle också föreslå hur en övergripande planering skulle inordnas i televerket, allt inom i huvudsak oförändrad organisation.

Utgångspunkten för utredningen var att arbetsuppgifter inom verket skulle handläggas så långt ned i organisationen som möjligt samt att ansvariga chefer på alla nivåer skulle ges möjlighet att rationellt planera och följa upp sin verksamhet, allt för att ge största möjliga effektivitet i verksamheten. Parallellt med utredningen utvecklades ett nytt budgeterings- och redovisningssystem inom verket, vilket skulle bli grundvalen för en mera utbredd delegering och decentralisering.

Under utredningsarbetet kom man ganska snart fram till att en mera genomgripande organisationsöversyn borde göras. Ett viktigt skäl till detta var att — även om gällande organisation kunde utgöra en grund för det fortsatta utredningsarbetet — en annan organisationsform bedömdes ytterligare förbättra möjligheterna till den önskade decentraliseringen och effektiviseringen.

Önskvärdheten av att öka de anställdas medinflytande på verksamheten hade accentuerats under den period som gått från införandet av den gällande organisationen. Ett reellt personalinflytande på olika nivåer krävde att alla möjligheter till decentralisering inom verket togs tillvara. Vidare hade det tidigare nämnda samarbetsavtalet med LM Ericsson kommit att ställa helt nya krav på televerkets utvecklings- och industriverksamhet. Nya rörelsegrenar — datakommunikation, mobilradio, satellittrafik, bildtelefon, kabel-TV — kom att ställa stora krav på televerkets effektivitet, marknadsföring och tekniska utveckling.

Det fanns alltså många skäl till att televerket — trots att det gått relativt kort tid sedan den nya organisationen genomförts och trots att den inte fått möjlighet att helt stabilisera sig — beslöt att göra en organisationsöversyn. För att leda denna tillsattes en styrkommitté under ledning av generaldirektören. I kommittén ingick även representanter för verkets personalorganisationer. Styrkommittén har biträts av ett utomstående konsultföretag, Asbjörn Habberstad AB.

Det förslag som styrkommittén sedermera lagt fram — och som av telestyrelsen den 23 mars 1973 överlämnats till Kungl. Maj:t som televerkets förslag — syftar till att skapa en organisations- och verksam-

hetsform, som tillåter en hög grad av delegering och decentralisering till regional och lokal nivå av uppgifter och beslutsfattande, kombinerat med en effektiv styrning av verksamheten. Dessa mål bedöms uppfyllas genom en resultatnriktad organisation, i vilken verksamheten indelas i dels resultatenheter, dels övergripande resultatorienterade stabsenheter, s. k. resultatområden, samt funktionella stabs- och serviceenheter. Den förutsatta decentraliseringen av verksamheten beräknas möjliggöra ett större reellt personalinflytande på olika nivåer än i dag.

4 Televerkets förslag till ny organisation

4.1 Principer

Vid utformningen av organisationen har verksamheten uppdelats i två huvudområden, nämligen dels den primära televerksamheten (telefon, telex, telegraf och datakommunikation), dels radioverksamheten (rundradio, kustradio, fartygsradio och landmobil radio). Dessa båda verksamheter skiljer sig i stor utsträckning från varandra. Beträffande den primära televerksamheten handhas marknadsföringen i huvudsak på lokal nivå, inom teleområdena. På denna nivå är det naturligt att man samutnyttjar resurserna för de olika rörelsegrenarna. På den lokala nivån skall målformulering och uppföljning beträffande service och ekonomi ske såväl för varje rörelsegren som för den totala verksamheten. För att suboptimering — dvs. lösningar som väl kan vara optimala för den enskilda enheten inom verket men inte för den totala verksamheten — skall undvikas måste målformulering och uppföljning dock ske även centralt, dels för varje rörelsegren, dels för den totala verksamheten.

Med hänsyn härtill föreslås för den primära televerksamheten en s. k. matrisorganisation med dels geografiskt avgränsade resultatenheter (motvarande nuvarande teleområden), dels centrala resultatområden för olika rörelsegrenar. På grund av telefonrörelsens dominerande ställning inrättas ett centralt resultatområde enbart för telefonrörelsen. Ett annat resultatområde består av rörelsegrenarna telegraf, telex och datakommunikation. Ett tredje resultatområde föreslås för den övergripande nätplaneringen. Det bör i sammanhanget påpekas att resultatansvaret för olika chefer inte gäller enbart det ekonomiska resultatet utan i lika hög grad uppfyllandet av andra mål, t. ex. beträffande service och personalpolitik.

Radioverksamheten skiljer sig från den primära televerksamheten beträffande både verksamhetens art och kundstruktur. För t. ex. rundradioverksamheten är det fråga om att till lägsta möjliga kostnad distribuera program. Kontakt med Sveriges Radio, planering av utbyggnad och val

av utrustning samt omdirigeringar vid fel i distributionsnätet måste utföras centralt, medan drift och underhåll av anläggningarna sköts lokalt.

Med hänsyn till att marknadsföring och planering för i princip hela radioverksamheten bäst administreras centralt samt att man centralt har bättre möjligheter att utnyttja gemensamma resurser för projektering och utveckling föreslås för radioverksamheten en central radioenhet under vilken sorterar enheter motsvarande de nuvarande lokala radio-fjärrnåtsområdena. Radioenheten blir som helhet en resultatenhet.

Utöver de nämnda geografiskt avgränsade resultatenheter och den landsomfattande resultatenheten för radioverksamheten föreslås ytterligare tre landsomfattande resultatenheter, nämligen en materielförsörjningsenhet, en entreprenadenhet — i stort sett motsvarande den nuvarande byggnadsavdelningen — samt en industrienhet, motsvarande den nuvarande industriavdelningen med de tre televerkstäderna.

Som centrala funktionella stabsenheter föreslås en administrativ avdelning, en ekonomiavdelning och en teknisk avdelning. Vidare föreslås en central servicenhet för rationalisering, arbetarskydd och för driften av datacentralerna samt ett generaldirektörens kansli, en enhet för internrevision och en stab för långsiktig planering. En tablå över den föreslagna organisationen torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga 5*.

I det följande beskrivs den föreslagna organisationen mera i detalj.

4.2 Beskrivning av organisationen

4.2.1 Allmänt

Redogörelsen disponeras på följande sätt:

Eftersom beslutanderätt och befogenheter i stor utsträckning delegeras nedåt i organisationen och tyngdpunkten i den nya organisationen därför kommer att ligga på teleområdena, inleds redogörelsen med den lokala organisationen. Därefter redovisas regionkontorens ställning och i det följande beskrivs de fyra landsomfattande resultatenheter — för radio- och entreprenadverksamhet, materielförsörjning och industriell verksamhet. Redogörelsen avslutas med en beskrivning av de föreslagna stabsenheter inom centralförvaltningen.

4.2.2 Geografiskt avgränsade resultatenheter (teleområden)

Teleområdena föreslås samlade inom fyra regioner, vilka till omfattningen motsvarar nuvarande distrikt. Som närmare framgår av det följande beräknas dock regionkontoren få väsentligt ändrade uppgifter jämfört med nuvarande distriktskontor, och teleområdena föreslås lyda direkt under generaldirektören.

Teleområdena kommer i den nya organisationen att få befogenheter

och ansvar beträffande disponering, projektering och anläggning avseende drygt 85 % av televerkets investeringar på telesidan. Motsvarande andel när det gäller underhåll och drift är ca 97 %. Verksamheten inom teleområdena påverkar alltså i hög grad televerkets totala kapital- och driftkostnader.

De direkta möjligheterna att inom teleområdena påverka intäkterna är inte lika stora som när det gäller kostnaderna. Avgifterna beslutas sålunda i regel av regeringen eller centralförvaltningen. Intäkterna sammanhänger emellertid med trafikvolymen och denna kan direkt påverkas genom olika slag av marknadsföringsåtgärder. Genom sin nära kontakt med marknaden har teleområdet dessutom möjlighet att påverka centrala beslutsfattare.

Antalet teleområden och gränserna för dessa påverkas inte av organisationsförslaget. Genom att många frågor kommer att delegeras till teleområdena och genom det ökade effektivitetskravet kommer dock verksamhetens innehåll och inriktning att påtagligt ändra karaktär. Detta kommer att medföra ett behov av ändrad intern organisation inom teleområdena.

4.2.3 Regionkontor

Regionkontoren — i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall — föreslås få en väsentligt ändrad roll jämfört med vad som gäller för nuvarande distriktskontor. I nuvarande organisation är distriktskontoren inlagda i linjeorganisationen mellan driftavdelningen och teleområdena. Enligt förslaget placeras regionkontoren som stabsorgan direkt under generaldirektören, och den nuvarande direkta styrningen av teleområdena från distriktskontoren upphör. Televerket räknar med att verksamheten och antalet anställda vid regionkontoren på viss sikt skall kunna reduceras i förhållande till de nuvarande distriktskontoren.

Regionkontoren beräknas få dels en ledningsfunktion och dels en konsult/servicefunktion. När det gäller ledningsfunktionen kan regionkontoren betraktas som regionalt placerade delar av centralförvaltningen, och delegering kommer att ske från generaldirektören till regioncheferna på ett för varje region avpassat sätt. En av de viktigaste arbetsuppgifterna för regionchefen förutsätts bli att engagera sig i målformuleringsprocessen i budgetsammanhang samt i budgetuppföljningen. Inom det personaladministrativa området avses regionchefen få en viktig uppgift, när det gäller att följa upp hur den centralt fastställda personalpolicyn tillämpas inom regionen. Flera frågor inom detta område har redan i nuvarande organisation delegerats till distriktscheferna.

Regionkontoren förutsätts också få en konsult/servicefunktion, när det gäller verksamhetsområden där det inte är ekonomiskt motiverat för teleområdena att ha egna resurser. Detta kan gälla t. ex. utbildning, rationalisering, husbyggnad samt viss teknisk expertis. I motsats till

vad som gäller i nuvarande organisation skall det dock vara teleområdena själva som beslutar i vilken utsträckning regionkontorens resurser skall utnyttjas och om anvisningar och råd från experterna på regionkontoret skall följas. Konsulttjänster från regionkontor skall genom interndebitering betalas av teleområdena.

4.2.4 Landsomfattande resultatenheter

4.2.4.1 Radioenhet

Radioverksamheten föreslås bli organiserad direkt under generaldirektören i en central radioenhet och regionala radio-fjärrnätsområden. För radioverksamheten föreslås således en radikalt ändrad organisation. I dag är radioverksamheten centralt fördelad på bl. a. radio-fjärrnätsektionen inom driftavdelningen, radioekonomiska kontoret inom ekonomiavdelningens finanssektion, radioprojekteringssektionen inom projekteringsavdelningen och radioutvecklingssektionen inom utvecklingsavdelningen. Denna ordning sammanhänger med den nuvarande funktionella uppdelningen av centralförvaltningen.

Den föreslagna centrala radioenheten består dels av rörelsegrensenheter för rundradio, fartygs- och kustradio samt kommersiell radio, dels av funktionella staber för teknisk utveckling, projektering och inköp, rationalisering, ekonomi samt personaladministration.

Radio-fjärrnätsområdena sorterar i dag som lokala organ under distriktscheferna men läggs nu direkt under chefen för radioenheten. Ett visst ansvar för nätdelen av radio-fjärrnätsområdenas verksamhet kommer dock att ligga på de centrala resultatområdena (enheterna för rörelsegrenar och nätplanering). En viss justering av ansvarsområdet gentemot teleområdena förutsätts vidare komma att ske. En viss utökning av radio-fjärrnätsområdenas uppgifter, bl. a. beträffande projektering, torde bli aktuell genom delegering och decentralisering inom radioverksamheten.

4.2.4.2 Entreprenadenhet

En landsomfattande resultatenhet för entreprenadverksamheten föreslås direkt underställd generaldirektören. Utöver verksamhetsområdet för den nuvarande byggnadsavdelningen, som är en regional enhet underställd driftdirektören, förutsätts entreprenadenheten sköta vissa husbyggnadsfrågor, vilka i dag handläggs inom projekteringsavdelningens husbyggnadssektion.

Det finns flera skäl som enligt televerket motiverar en central entreprenadenhet. De stora anläggningsresurserna förutsätts även i fortsättningen komma att finnas inom teleområdena. Vissa anläggningsarbeten förekommer dock så sällan inom varje enskilt teleområde, att de inte motiverar egna resurser inom området. Med en central enhet kan re-

surserna inom teleområdena dimensioneras efter normalbehovet och den centrala enheten utnyttjas som buffert. Vid omfattande stormskador o. dyl. är det också väsentligt för verket att ha tillgång till en rikstäckande enhet med speciell kompetens.

Med vissa begränsningar förutsätts entreprenadenheten i princip fungera som ett fristående företag, som skall konkurrera med i första hand teleområdenas egna resurser och som skall ta marknadsmässig ersättning för sina tjänster.

4.2.4.3 Materieförsörjningsenhet

En landsomfattande resultatenhet för materieförsörjningen har bedömts på bästa sätt ta tillvara möjligheterna till samordnade inköp och samordnad förrådshållning.

Materieförsörjningsenheten föreslås direkt underställd generaldirektören. Den skall omfatta dels den centralt styrda inköps-, lagerstyrnings- och förrådsverksamheten med tillhörande distributionsverksamhet, dels renovering av nedtagen materiel.

I dag sköts den centrala materieförsörjningen inom ekonomiavdelningen dels av en förrådssektion, som svarar för hela förrådsdriften, dels av en materielsektion, som svarar för den centrala inköpsverksamheten. Förrådsorganisationen under centralförvaltningen består i dag av fyra förrådsområden — motsvarande teledistriktet — vilka leds av förrådskontor i Stockholm, Göteborg, Nässjö och Sundsvall. Inom i princip varje teleområde finns ett distributionsförråd. Under de senaste åren har inom televerket övervägts olika alternativ för en ny förrådsorganisation. Ett alternativ är att skapa fyra stora regionala förråd, ett annat är att skapa ett storförråd, ett filialförråd för Norrland och ett antal mindre terminaler i hela landet. Det senare alternativet prövas f. n. i begränsad skala, med storförråd placerat i Nässjö och filialförråd i Umeå. Televerket räknar med att ställningstagande till den framtida förrådsorganisationen inte kommer att ske förrän tidigast hösten 1974.

4.2.4.4 Industrienhet (TELI)

Televerkets verkstadsrörelse — TELI — förutsätts även i den nya organisationen utgöra en relativt fristående enhet inom televerket.

Det samarbete med LM Ericsson som inleddes genom bildandet av ELLEMTEL skall fr. o. m. år 1975 utvidgas till att omfatta även ett produktionssamarbete (prop. 1970: 128, SU 1970: 131, rskr 1970: 295). Samarbetet hindrar inte att de båda företagen kommer att konkurrera med varandra på viktiga områden. Om inte TELI kan producera konkurrenskraftiga produkter, finns inget tvång för LM Ericsson att köpa TELI:s produkter för försäljning på världsmarknaden. Televerket strävar därför efter att förbättra TELI:s konkurrenskraft genom olika slag av rationaliseringsåtgärder.

Enligt organisationsförslaget blir TELI en resultatenhet med ansvar gentemot verksamheten för sitt resultat. TELI:s interna organisation påverkas i princip inte, men det förstärkta kravet på TELI att redovisa en rimlig avkastning på sitt kapital gör att TELI måste kunna påverka sina kostnader i möjlig mån. Detta innebär bl. a. att TELI i den föreslagna organisationen kommer att mera direkt få möjlighet att påverka utvecklingsinsatserna inom i första hand den nuvarande konstruktionssektionen inom utvecklingsavdelningen, vilka krävs för att täcka TELI:s behov av produkt rationalisering och utveckling av nya produkter.

4.2.5 Centrala stabsenheter (centralförvaltning)

4.2.5.1 Allmänt

Som tidigare nämnts föreslås som centrala stabsenheter dels resultat-områden i form av rörelsegrensenheter och en nätplaneringsenhet, dels funktionella stabsenheter i form av administrativ avdelning, ekonomiavdelning och teknisk avdelning och dels övriga stabsenheter (rationaliseringsstab, stab för långsiktig planering m. m.). Sammantaget kommer dessa enheter att bilda televerkets centralförvaltning.

Vid en jämförelse med nuvarande organisation kan konstateras, att de arbetsuppgifter som f. n. handhas av drift-, projekterings- och utvecklingsavdelningarna inom centralförvaltningen dels delegeras till teleområdena, dels överförs till tekniska avdelningen, till rörelsegrensenheterna och nätplaneringsenheten, till staben för långsiktig planering, till rationaliseringsstaben samt till radioenheten.

Nuvarande administrativa avdelning och ekonomiavdelning bibehålls i allt väsentligt oförändrade. Vissa frågor rörande televerkets medverkan i totalförsvaret överförs dock från den nuvarande driftavdelningen till administrativa avdelningen. Från ekonomiavdelningen flyttas som nämnts materielförsörjningen till att bli en separat resultatenhet, och datacentralerna föreslås bli underställda chefen för den centrala rationaliseringsstaben.

I den nya organisationen föreslås en förstärkning av ekonomifunktionen inom hela verket samt en förbättring av systemen för lång- och kortsiktig planering och uppföljning. Därmed skapas möjligheter för generaldirektören att styra verksamheten med hjälp av sina centrala enheter, varvid generaldirektören till dessa enheter kan delegera befogenheter på ett sätt som är anpassat till respektive frågors natur. Av denna anledning har televerket inte ansett det nödvändigt att organisatoriskt placera någon huvudavdelning i linjeställning mellan generaldirektören och resultatenheterna.

I det följande beskrivs närmare de olika stabsenheterna.

4.2.5.2 Resultatområden (stabsenheter för rörelsegrenar och nätplanering)

Som nämnts föreslås två rörelsegrensenheter — en för telefon och en för telegraf, telex och datakommunikation. Uppdelningen motiveras främst av telefongrenens stora omfattning i jämförelse med övriga rörelsegrenar. Vidare är telegraf, telex och datakommunikation närbesläktade, då samtliga avser överföring av icke muntlig information.

Som framgått av det föregående är rörelsegrensenheterna inte överordnade teleområdena men förutsätts samverka med dessa för att uppnå bästa möjliga resultat totalt sett för sina respektive rörelsegrenar. Rörelsegrensenheterna är resultatområden och skall ha en initierande och samordnande funktion avseende bl. a. marknadsundersökningar, aktiv marknadsföring samt rörelsegrensinriktade utvecklings- och rationaliseringsprojekt. De skall vidare svara för speciella kundkontakter, där t. ex. installation och förbindelsebehov berör flera teleområden och/eller fjärrnätet, samt handha frågor rörande taxor och servicenormer. Beträffande taxor och avgifter som beslutas av Kungl. Maj:t skall dessa frågor dock handhas av ekonomiavdelningen. Rörelsegrensenheterna förutsätts inte ha egna tekniska resurser för utveckling och rationalisering.

Som stabsenheter till verksledningen bedöms rörelsegrensenheterna få stor betydelse för en effektiv långsiktig styrning av den primära televerksamheten, som har en helt avgörande betydelse för verkets ekonomi.

Televerket har bedömt att den bästa effekten av den totala nätplaneringen fås om planeringen samordnas från en central enhet. Nätplaneringen är mycket beroende av rörelsegrensenheternas prognoser och vid planeringen måste en avvägning ske mellan servicen för långväga och kortväga trafik, vilka i sin tur påverkar intäktssidan för rörelsegrenarna.

Väsentliga resultatkriterier för nätplaneringsenheten blir dels kapacitetsutnyttjande och framkomlighet, dels kapaciteten i nätet i relation till bundet kapital och underhållskostnader.

4.2.5.3 Funktionella stabsenheter (administrativ avdelning, ekonomiavdelning, teknisk avdelning)

Den föreslagna administrativa avdelningen motsvarar i huvudsak den nu befintliga administrativa avdelningen. Dock föreslås att frågor, som rör televerkets medverkan i totalförsvaret och som i dag handläggs inom driftavdelningen, tillförs den nya administrativa avdelningen. Därigenom kommer avdelningen att handlägga personaladministrativa ärenden, löne- och avtalsfrågor, juridiska ärenden, allmänna förvaltningsfrågor, försvarsfrågor, intern och extern information samt

i övrigt serviceuppgifter inom centralförvaltningen och för televerket i dess helhet. Teleskolan — som i enlighet med riksdagens beslut i anledning av prop. 1973: 55 (InU 1973: 22, rskr 1973: 220) skall omlokaliseras till Kalmar — föreslås även i fortsättningen inordnad under avdelningen.

Som exempel på viktiga arbetsområden för administrativa avdelningen under de närmaste åren kan nämnas utbyggnad av extern och intern information om televerkets verksamhet, utveckling av ett nytt personaladministrativt system samt inte minst viktigt utformningen av televerkets personalpolitik i samband med den utbyggda företagsdemokrati som kommer att införas i verket i anslutning till den nya organisationen

Den föreslagna ekonomia v d e l n i n g e n omfattar i huvudsak samma område som den nuvarande ekonomia v d e l n i n g e n. Som tidigare nämnts överförs dock nuvarande materielsektion och förrådssektion till den nybildade materielförsörjningsenheten. Vidare överförs de båda datacentralerna till rationaliseringsstaben.

Tidigare har nämnts den förstärkning av ekonomifunktionen på alla nivåer, som är en förutsättning för en effektiv styrning av televerket med den nya organisationen. En viktig uppgift för den centrala ekonomia v d e l n i n g e n blir att närmare utforma principer och riktlinjer för den ekonomiska styrningen och för ekonomisk planering och kontroll. I övrigt kommer ekonomia v d e l n i n g e n s uppgifter att utgöras av upprättande av affärsbokföring med årsbokslut, kortperiodiska bokslut och verksamhetsberättelse samt kostnadsbokföring, budgetprövning och budgetkontroll, utformning av televerkets totala budget, omfattande bl. a. investeringsbudget med petita, resultat-, försvars-, likviditets- och personalbudget, kontakt med departement i budgetfrågor och i frågor som rör taxor och avgifter som beslutas av Kungl. Maj:t samt slutligen frågor om statistik och allmänna utrikesärenden.

Den t e k n i s k a a v d e l n i n g som föreslås kommer att sammanställas av huvuddelen av nuvarande projekterings- och utvecklingsavdelningarna samt vissa delar av nuvarande driftavdelningen.

Huvuduppgifterna för den tekniska avdelningen — där den tekniska kompetensen kommer att vara samlad — blir bl. a. att utarbeta riktlinjer och vara samordnande inom det tekniska området. I detta ingår att svara för teknisk systemverksamhet, standardisering och uppföljning av den tekniska utvecklingen inom för televerket intressanta områden. Vidare ingår sådan utvecklingsverksamhet som inte utförs inom ELLEMTTEL eller som enligt det tidigare inte kommer att underställas industrienheten (TELI). Inom tekniska avdelningen kommer vidare att handläggas frågor om patent, husbyggnad, instrumentanskaffning och elkraft.

4.2.5.4 Övriga stabsenheter (rationaliseringsstab, stab för långsiktig planering m.m.)

Rationaliseringsstaber förutsätts bli inrättade på olika nivåer. Vid resultatenheterna förutsätts sådana staber utföra mindre rationaliseringsuppgifter av typen vardagsrationaliseringar, följa upp och förbättra metoder, etc. Inrättande av stab inom en enskild resultatenhet skall endast ske om det är ekonomiskt motiverat, och det är resultatenhetschefen med sitt ekonomiska ansvar som avgör om han skall ha en egen stab.

Vid regionkontoren kommer att finnas rationaliseringsstaber för konsultverksamhet åt teleområdena i sådana frågor där egen expertis inom teleområdena inte är motiverad.

Den centrala rationaliseringsstaben förutses omfatta huvudfunktionerna teknisk och administrativ rationalisering, ADB-drift och arbetarskydd. Beroendet av ADB för både den tekniska och administrativa rationaliseringen gör det motiverat att dessa funktioner sammanförs till en enhet. Arbetarskydds- och arbetsmiljöfrågor har bedömts så viktiga att det föreslås centrala resurser härför. Genom det samband som finns mellan dessa frågor och rationaliseringsfrågorna har de förts till rationaliseringsstaben. Arbetarskyddsenheten föreslås dock få en klart avgränsad och självständig ställning inom staben.

Direkt underställd generaldirektören föreslås en nyinrättad stab för långsiktig planering. Denna skall utgöra en relativt liten men kvalificerad grupp, som skall fungera som verksamhetsledningens organ för upprättande av övergripande mål och planer under medverkan av resultat- och stabsenheter samt koordinering av övergripande projekt.

Generaldirektörens kansli bibehåller sin nuvarande form. Likaså bibehålls den nyligen inrättade enheten för internrevision som ett organ direkt underställt generaldirektören.

I den löpande verksamheten skall som hittills generaldirektören ensam vara högsta beslutande instans. I den nuvarande organisationen biträds generaldirektören vid sitt beslutsfattande av en direktion, bestående av cheferna för de sex huvudavdelningarna i centralförvaltningen. Även i den nya organisationen förutsätts att generaldirektörens närmaste medarbetare skall ingå i en direktion. Omfattningen av direktionen har dock inte preciserats i televerkets organisationsförslag.

Beträffande televerkets styrelse föreslås ingen ändring.

4.3 Personalinflytande i den nya organisationen

Televerket är en av de myndigheter som i samarbete med delegationen för förvaltningsdemokrati, DEFF, prövar olika typer av utvidgat medinflytande för personalen. Den föreslagna organisationen syftar till

en långtgående delegering och decentralisering till lokal nivå. Därigenom skapas ökade förutsättningar för personalens medinflytande på beslutsprocessen på olika nivåer i organisationen. Ett sådant utvidgat personalinflytande har särskilt utretts av televerket, varvid utgångspunkten har varit de synpunkter och förslag som framlagts av DEFF i dess olika rapporter.

Personalinflytandet på central, regional och lokal nivå föreslås sålunda omfatta icke avtalsbara frågor inom personaladministration, organisation och rationalisering, verksamhetsplanering samt teknisk och administrativ utveckling. När det gäller beslut i dessa frågor avses personalen komma att utöva sitt inflytande i företagsnämnder och utskott till nämnderna.

Företagsnämnderna skall därvid besluta i större och viktigare ärenden. Utskott inrättas för vissa ärendetyper. Genom att beslutsfattande knyts till företagsnämnderna och utskott till dessa får nämnderna en helt annan karaktär och annat inflytande än vad som gäller i nuvarande organisation. Nämnden kommer emellertid inte bara att vara ett renodlat beslutande organ utan den bibehåller också uppgifter när det gäller information och samråd.

Verksrepresentanter skall utses av resp. förvaltningschef, medan personalrepresentanterna skall utses av personalorganisationerna bland anställda inom resp. förvaltningsområde. Som nämnds beslut skall gälla den mening, vilken flertalet enar sig om. Vid lika röstetal skall gälla den mening som biträds av ordföranden, vilken skall vara vederbörande förvaltnings chef.

Den närmare utformningen av den utvidgade företagsdemokratin kommer att avgöras i samråd mellan televerket och personalorganisationerna. Det system för personalinflytande, som därvid införs, kommer att få karaktären av försöksverksamhet, vilken kommer att bli föremål för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verket i samråd med personalorganisationerna.

4.4 Genomförande och konsekvenser

4.4.1 Tidsplan för genomförandet

Som framgår av beskrivningen av den föreslagna organisationen innebär denna omfattande förändringar i sättet att arbeta inom hela televerket och föranleder speciellt inom centralförvaltningen stora förändringar av organisationen. Det är därför naturligt att televerket räknar med ganska lång tid för genomförandet av den nya organisationen. Det kommer att krävas tid för att utforma detaljerna i organisationen, noggrant gå igenom rollfördelningen mellan olika enheter och befattningshavare i den föreslagna organisationen och utbilda berörd perso-

nal, samt inte minst för att — i intimt samarbete med personalorganisationerna — lösa de personalpolitiska problem som blir en följd av en så genomgripande omorganisation. Beträffande den sistnämnda frågan har redan nu tillsatts en arbetsgrupp med företrädare för televerket och personalorganisationerna.

Med hänsyn till det anförda anser televerket, att de organisatoriska förändringarna måste genomföras stegvis. I vissa fall måste nya system under viss tid tillåtas fungera parallellt med de gamla. Detta åstadkoms genom att i ett inledningsskede de nya styrsystemen inarbetas i en projektorganisation. Som projektledare för projektgrupperna engageras sådana personer, som är avsedda att ingå som chefer för de olika enheterna i den nya organisationen.

Televerket räknar med ett genomförande i tre steg. Under första steget — fram till sommaren 1974 — förstärks bl. a. ekonomifunktionen på olika nivåer. Staben för långsiktig planering och vissa delar av den föreslagna centrala rationaliseringsstaben bildas. Vidare etableras inom materieförsörjningsområdet en särskild enhet för renoveringsverksamheten. Viss ändring av driftavdelningen görs och delegering och decentralisering av vissa delar av personaladministrationen genomförs. Under det första steget skapas sålunda viktiga förutsättningar för den fortsatta omorganisationen.

Under det andra steget — sommaren 1974 till sommaren 1975 — inrättas rörelsegrens- och nätplaneringsenheterna, slutförs omorganisationen av ekonomiavdelningen och materieförsörjningsenheten, bildas radioenheten, slutförs bildandet av den centrala rationaliseringsstaben, omorganiseras administrativa avdelningen och entreprenadenheten samt skapas en övergripande teknisk systemutvecklingsenhet, som sedermera skall ingå i den tekniska avdelningen. Delegering och decentralisering fortsätter inom bl. a. personaladministrationsområdet. Omorganisationen av regionkontoren genomförs och erforderliga förändringar görs av radio-fjärrnätens organisation. Efter de nämnda åtgärderna upplöses driftavdelningen.

Under det tredje steget — sommaren 1975 till början av 1980-talet — genomförs resterande delar av omorganisationen. Den tekniska avdelningen inrättas i sin slutliga utformning, och delegering och decentralisering avseende projekteringsverksamheten slutförs. Efter dessa åtgärder upplöses projekterings- och utvecklingsavdelningarna. De organisatoriska förändringarna i tredje steget planeras i huvudsak bli genomförda redan under år 1975. Den tekniska avdelningen beräknas emellertid vid inrättandet komma att vara överdimensionerad. Av denna anledning krävs en plan för hur personalstyrkan vid avdelningen successivt skall reduceras genom omplacering och naturlig avgång. Den slutliga anpassningen av personalstyrkan torde mot denna bakgrund kunna vara genomförd först i början av 1980-talet.

4.4.2 Ekonomiska konsekvenser m. m.

Den föreslagna organisationen kombinerad med ett effektivt styrsystem bör enligt televerket ge en stark effektivisering av hela televerkets verksamhet. Det är emellertid inte möjligt att precisera dessa effektivitetsvinster i ekonomiska termer. Televerket har emellertid gjort en relativt grov beräkning av de rena kostnadsbesparingarna.

Delegering och decentralisering till regional och lokal nivå m. m. beräknas innebära, att arbetsuppgifter motsvarande ca 1 000 personer bortfaller i centralförvaltningen. Även om delegering och decentralisering medför ett visst ökat resursbehov främst på lokal nivå, beräknas detta ökade behov att till största delen kunna mötas genom rationaliseringsinsatser.

Utöver de 1 000 personerna beräknas pågående kostnadsöversyn vid centralförvaltningen på sikt kunna leda till förenklingar i arbetsrutiner m. m., som uppskattas motsvara ett minskat personalbehov av minst 500 personer. Totalt förutses sålunda en minskning av personalbehovet i centralförvaltningen på 1 500 personer, att jämföra med den tidigare redovisade personalstyrkan där på 3 260 personer den 1 januari 1973.

Olika rationaliseringsåtgärder vid regionkontor, förrådskontor och radio-fjärrnätsskontor beräknas därutöver kunna ge ett minskat personalbehov på ca 300 personer.

Totalt för hela verket beräknas sålunda pågående kostnadsöversyn och den nya organisationen ge ett minskat personalbehov på ca 1 800 personer, motsvarande en årlig kostnadsbesparing av storleksordningen 100 milj. kr. Det bör påpekas dels att denna kostnadsbesparing beräknas få full effekt först i början av 1980-talet, dels att den är baserad på nuvarande verksamhetsvolym och nuvarande rörelsegrenar. Nya rörelsegrenar och en ökning av verksamhetsvolymen kan komma att kräva resurser centralt som gör att de faktiska reduceringarna inom centralförvaltningen blir mindre än vad som här angetts. Det bör dessutom ånyo påpekas, att även om de angivna kostnadsbesparingarna är mycket stora, är det inte omöjligt att vinsterna genom en ny organisation och ett bättre och effektivare ekonomiskt styrsystem kommer att bli ännu större.

5 Remissyttrandena

Televerkets förslag till ny organisation har fått ett positivt mottagande av det femtiotal remissinstanser som inkommit med yttranden.

Ett flertal instanser tar upp telekommunikationernas stora betydelse för samhällsutvecklingen. Flera länsstyrelser betonar den regionalpolitiska betydelsen av goda telekommunikationer. Länsstyrelsen i Örebro län påpekar speciellt att den av

statsmakterna beslutade omlokaliseringen av statlig förvaltning ställer stora och ökade krav på fullgoda telekommunikationer till och mellan orter, som får omlokaliserade verksamheter. *Överbefälhavaren m. fl.* betonar televerkets betydelse för totalförsvaret.

Några remissinstanser tar upp frågan om samhällsekonomisk kontra företagsekonomisk effektivitet och påpekar att televerkets verksamhet inte får styras helt utifrån företagsekonomiska värderingar. *Statskontoret* framhåller att det åvilar televerket att även beakta de samhällsekonomiska och sociala konsekvenserna av sin verksamhet. *Riksrevisionsverket* anser att det i ett styrsystem för televerket måste byggas in servicekriterier och andra instrument så att de samhälleliga kraven och målsättningarna får ett avgörande inflytande på styrningen av televerket.

Principerna bakom det framlagda organisationsförslaget — öka d e l e g e r i n g, d e c e n t r a l i s e r i n g o c h e f f e k t i v i t e t — tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. *Riksrevisionsverket* noterar med stor tillfredsställelse televerkets strävanden att effektivisera sin verksamhet och stödjer helt grundprinciperna bakom organisationsförslaget. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att förslaget till decentralisering ligger i linje med de regionalpolitiska ambitionerna och kan ses som ett värdefullt komplement till omlokalisering av hela ämbetsverk och andra statliga verksamheter.

Den föreslagna m a t r i s o r g a n i s a t i o n e n — med geografiska resultatenheter, produktinriktade centrala resultatområden och funktionella staber — tas upp av några remissinstanser. *Postverket* påpekar att en matrisorganisation av denna typ kan leda till konflikter av skilda slag, särskilt om de produktinriktade resp. de geografiskt baserade enheternas primära intressen är motstridiga. Å andra sidan är detta en problematik som alltid finns i organisationer av televerkets karaktär. I en matrisorganisation låter man denna problematik komma till uttryck i stället för att bortse från den.

Statskontoret konstaterar att en redovisning av de kriterier som föranlett televerket att välja det föreslagna organisationsalternativet skulle ha underlättat förståelsen för och bedömningen av den föreslagna resultatenhetsorganisationen. *Statskontoret* tillstyrker dock att denna prövas inom televerket, även om speciella förutsättningar inom offentlig förvaltning begränsar resultatenhetsprincipens effektivitet. Fördelarna i form av bl.a. ökade möjligheter till decentralisering och delegering motiverar enligt *statskontoret* att principen prövas.

Riksrevisionsverket anser att ett grundläggande problem för televerket är att skapa en organisation som samtidigt tillgodoser krav på decentralisering och samordning. *Riksrevisionsverket* har inget att invända mot att man löst detta problem genom att i matrisform kombinera resultatenheter och resultatområden. Verket har ingen invändning mot den förändrade rollfördelningen mellan teleområden, regioner och

centralförvaltning men framhåller dock — liksom *domänverket* — att rollfördelning och faktiskt resultatansvar mellan resultatenhetschefer och resultatområdeschefer delvis är oklara. Riksrevisionsverket anser det viktigt att televerket i det fortsatta utredningsarbetet preciserar organisationen i dessa avseenden.

Handelskamrarna i Göteborg och Karlstad påpekar vikten av att chefernas roller inarbetas genom rollspel. Liknande synpunkter förs fram av *Televerkets SACO-förening*.

En speciell fråga när det gäller rollfördelningen är regionkontorens ställning i organisationen, vilken tagits upp av flera remissinstanser. *Överbefälhavaren* är orolig för regionchefernas minskade inflytande och oklara ställning i den föreslagna organisationen.

Statskontoret påpekar att utredningar pågår inom televerket för att klarlägga rollfördelningen mellan regionchefer och rörelsegrenschefer vad avser förhållandet till teleområdena. Statskontoret anser denna fråga vara av så stor betydelse att den borde ha utretts innan principförslaget lagts fram och kan på föreliggande material inte tillstyrka att principbeslut fattas på denna punkt. *Postverket* ifrågasätter om inte den funktion som regionkontoren fått i organisationsförslaget kan delas upp på centralförvaltning och teleområden. Liknande tankgångar förs fram av *riksrevisionsverket* som anser att det närmare borde utredas om inte den regionala förvaltningen kunde avskaffas och det i stället kunde skapas ett — jämfört med nuläget — färre antal teleområden. Riksrevisionsverket vill dock inte motsätta sig den föreslagna organisationen och betraktar sitt förslag som ett tänkbart framtida utvecklingssteg av organisationen. *Sundsvalls kommun* förutsätter att regionkontoret i den norra regionen får ligga kvar i Sundsvall, och att inga mera påtagliga personalinskränkningar sker där.

När det gäller de föreslagna landsomfattande resultatenheter tillstyrks eller lämnas utan erinran förslaget om en särskild radioenhet. *Sjöfartsverket* anser att radiofrågorna kommer att få en bättre behandling inom televerket med den föreslagna organisationen. *Statskontoret* har ingen erinran mot att radioverksamheten inplaceras som en särskild enhet under generaldirektören men är inte beredd att nu ta ställning till radioenhetens interna organisation. *Riksrevisionsverket* kan godta förslaget om en central radioenhet och har inte heller någon invändning mot den föreslagna interna organisationen för enheten. *Sveriges Radio AB* stödjer förslaget och anser att den föreslagna organisationen kommer att underlätta kontakterna mellan televerket och Sveriges Radio.

När det gäller den föreslagna entreprenadenheten anser *byggnadsstyrelsen* att det är oklart vilka husbyggnadsfrågor som skall överföras från den nuvarande husbyggnadssektionen inom projekteringsavdelningen till entreprenadenheten och därigenom omlokaliseras till

Kalmar. *Länsstyrelsen i Kalmar län* vill att den beslutade omlokaliseringen till Kalmar skall ske i samband med omorganisationen, som beräknas bli genomförd under första halvåret 1975. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att man bör klargöra hur den beslutade omlokaliseringen till Kalmar påverkar den föreslagna organisationen.

Vad beträffar *materieförsörjningsenheten* anser *riksrevisionsverket* att dennas ställning som resultatenhet medför risker för suboptimering. Verket framhåller att det bör eftersträvas en gemensam resultatnriktning mellan enheten och de resultatenheter, som den skall betjäna. I sammanhanget tar *länsstyrelserna i Jönköpings, Skaraborgs och Västmanlands län* upp vissa frågor i anslutning till den inom televerket pågående utredningen av den framtida förrådsorganisationen.

Vissa remissinstanser har synpunkter på de föreslagna *centrala stabsenheterna*. *Överbefälhavaren* har ingen erinran mot att *försvarsenheten* placeras inom den föreslagna administrativa avdelningen, och även *överstyrelsen för ekonomiskt försvar* anser detta vara en lämplig lösning.

Styrelsen för teknisk utveckling tillstyrker en *central teknisk avdelning*. Beträffande denna avdelning anser *byggnadsstyrelsen*, som tidigare nämnts, att det är oklart vilka arbetsuppgifter inom den nuvarande husbyggnadssektionen som skall överföras till *entreprenadenheten* och vilka som skall överföras till den tekniska avdelningen. Styrelsen anser att det krävs centralt placerade husbyggnadsexperter även inom televerket. *Statens avtalsverk* betonar vikten av att i samband med förhandlingar det inom televerket finns *central expertis* på frågor av drifteknisk karaktär.

Statens vattenfallsverk påpekar att det stora antalet enheter, som är direkt underställda generaldirektören, ställer krav på en stark koncernplanering, vilket verifieras av erfarenheter från privata företag som infört liknande organisationer. *Domänverket* i sin tur anser att relationerna mellan *staben för långsiktig planering* och *resultatområden/resultatenheter* bör klarläggas. Enligt verkets mening får planeringsenheten inte bli alltför styrande, eftersom det då finns risk för att delegerings- och decentraliseringssträvandena kommer att trängas undan till förmån för centrala beslut.

Arbetarskydds- och arbetsmiljöfrågorna har tagits upp av några remissinstanser. *Arbetarskyddsstyrelsen* finner det värdefullt att dessa frågor uppmärksammas och att televerket föreslagit centrala resurser härför. Styrelsen tillstyrker därför en central enhet. När det gäller den organisatoriska inplaceringen av enheten, anser *statens personalnämnd* det olämpligt att bibehålla en splittring av arbetsmiljöfrågorna inom centralförvaltningen genom att placera frågor om personalhälsovård och annan personalsocial verksamhet inom administrativa avdelningen och arbetarskydds- och arbetsmiljöfrågor inom

rationaliseringsstaben. Nämnden hävdar att det krävs ett intimt samarbete mellan sociala, tekniska och medicinska områden för att verksamheten skall fungera och föreslår därför att även arbetarskyddsfrågorna förs till den administrativa avdelningen. Ett starkt skäl till detta är också, enligt nämnden, att arbetsmiljöåtgärder inte skall fungera vid sidan av övrig personaladministrativ verksamhet. Även *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)* anser att frågan om arbetarskydd och övrig personalhälsovård bör handläggas på samma enhet, inom den administrativa avdelningen.

Förslaget om personalinflytande i den nya organisationen har mottagits positivt av de remissinstanser som uttalat sig i frågan. *Delegationen för förvaltningsdemokrati (DEFF)* har således inte något att erinra mot en försöksverksamhet i televerket med medbestämmanderätt för de anställda enligt de principer som angetts i organisationsförslaget. *Postverket* är också positivt till ökat personalinflytande och anser att ett sådant också är viktigt för att få personalen att engagera sig i en konstruktiv utveckling av verket. *Statens personalnämnd* påpekar att det i organisationsförslaget ofta talas om chefsansvar och chefs beslutanderätt och förutsätter att det i detta sammanhang avses chefsfunktionen som sådan. Beslut bör således kunna fattas även av grupp. *Domänverket* framhåller att verket — bl. a. på grund av organisatoriska svårigheter att genomföra DEFF:s förslag — valt att ge de anställda inflytande genom att personalrepresentanter ingår direkt i beslutande organ inom verket. *Statsjämnemännens riksförbund (SR)* påpekar vikten av personalinflytande i samband med omorganisationen och menar att ett sådant är väsentligt för att skapa motivation för omorganisation. Även *Statsanställdas förbund (SF)* — som i övrigt avstår från yttrande, eftersom man kunnat påverka hela utredningsarbetet — fäster stor vikt vid att de anställda får det avsedda inflytandet på beslut som skall fattas i företagsnämnd eller utskott till nämnd.

Personalpolitik och personaladministration tas upp av några remissinstanser. *Statskontoret* framhåller att organisationsförslaget i sig ställer krav på en aktiv personalpolitik. Enligt statskontorets mening krävs därför en förstärkning av de personaladministrativa funktionerna. *Statens personalnämnd* anser att det är angeläget att den personaladministrativa planeringen integreras med verksamhetsplaneringen och tycker sig konstatera vissa brister härvidlag i organisationsförslaget. Nämnden anser också att den personaladministrativa utbildningen bör prioriteras högre av televerket. Nämnden påpekar att den föreslagna omorganisationen kan genomföras snabbare än televerket förutsatt med utnyttjande av nämndens centrala omplaceringsfunktion. *SR* framhåller att i samband med omorganisationen ingen personal skall behöva avskedas och att nödvändiga omflyttningar skall ske med största möjliga hänsyn till den anställdes önskemål.

En fråga som egentligen faller utanför det nu framlagda förslaget gäller televerkets administrativa gränser och hur dessa är anpassade till läns- och kommungränser. Denna fråga har emellertid tagits upp av ett flertal länsstyrelser. Så t. ex. vill *länsstyrelsen i Jämtlands län* ändra gränserna mellan Sundsvalls och Östersunds teleområden.

6 Departementschefen

Telekommunikationerna har kommit att få allt större betydelse för samhällsutvecklingen. Tidsenliga och väl utvecklade telekommunikationer är nödvändiga bl. a. för en balanserad regional utveckling.

Genom att det svenska televerket följt med i och delvis även varit ledande i den teletekniska utvecklingen har vi ett telenät som tekniskt sett hävdar sig väl vid jämförelser med andra länder. Det inrikes telefonnätet är sedan år 1972 helautomatiserat, och mer än 80 % av utlandssamtalen kopplas numera också automatiskt. Den tekniska utrustning som successivt installerats i telenätet, har till stora delar utvecklats, konstruerats och tillverkats inom televerket.

Statsmakterna har fortlöpande ställt stora investeringsbelopp till televerkets förfogande för utbyggnad och rationalisering av nätet och har inte krävt någon annan avkastning av telerörelsen än vad som motsvarat statens räntekostnader för det kapital som investerats i verket. De nämnda faktorerna har bidragit till att teleavgifterna kunnat hållas på en internationellt sett låg nivå och har lett till en successiv, kraftig tillväxt av telekommunikationerna.

Antalet telefonapparater per 1 000 invånare har således sedan år 1950 ökat från ca 230 till ca 600. Sverige har därmed i dag den näst högsta telefontätheten i världen, och 99 % av landets hushåll har minst en telefon.

Telextrafiken har ökat mycket kraftigt de senaste decennierna, vilket har lett till att telegraftrafiken — som är televerkets äldsta rörelsegren — efter hand har gått tillbaka. Beträffande överförande över telenätet av annan icke muntlig information får kommunikation mellan datorer allt större betydelse.

Televerket svarar för distribution av Sveriges Radios TV- och ljudradioprogram och har därigenom också ansvaret för utbyggnaden av erforderliga sändarnät. Denna utbyggnad har gått mycket snabbt de senaste decennierna. År 1950 fanns endast ett sändarnät för ljudradio med bristfällig täckning i vissa delar av landet. I dag finns sändarnät med 120 stationer för tre radioprogram och sändarnät med sammanlagt över 300 stationer för två TV-program. Speciellt utbyggnaden av TV 2-nätet har forcerats från starten i slutet av år 1969 så att TV 2 i dag kan ses av 98 % av befolkningen.

Utvecklingen har således gått snabbt inom de flesta grenar av televerkets verksamhet. För framtiden förutses en utveckling mot en helt ny — på bl. a. elektroniska komponenter byggd — teknik för telekommunikation. För att möjliggöra en effektivare satsning på det mycket resurskrävande utvecklingsarbete, som måste göras för att följa med i den tekniska utvecklingen, och även för att hushålla med landets personella och tekniska resurser beslöt riksdagen år 1970 om ett utvecklings-samarbete mellan televerket och LM Ericsson (prop. 1970: 128, SU 1970: 131, rskr 1970: 295). Genom detta samarbete skapas förutsättningar för televerket att även i fortsättningen kunna påverka den tekniska utvecklingen av telenätet.

När det gäller den framtida rörelseutvecklingen förutses bl. a. en ökad teletrafik över långa avstånd genom de taxelättnader som regeringen i våras beslöt för att utjämna telefonkostnaderna mellan i första hand Norrland och övriga delar av landet. Datakommunikation över telenätet förutses på viss sikt bli televerkets, näst telefonrörelsen, största rörelsegren, vilket kommer att ställa stora krav på televerkets resurser. En rad nya tjänster kan förutses eller tänkas bli aktuella i framtiden. Jag kan här som exempel nämna automatisk mobiltelefon, bildtelefon och kabel-TV.

Jag nämnde tidigare att telefonavgifterna vid en internationell jämförelse är låga. Relativt stora taxehöjningar fick dock tillgripas i början av 1970-talet. Delvis berodde detta på att televerket efter slutförandet av den stora automatiseringen av telenätet inte hade kvar tillräckligt stora rationaliseringsobjekt för att motverka kostnadsökningen. De under dessa år inträffade löneökningarna har slagit kraftigt på televerkets personalkostnader. Det senaste budgetåret har televerkets ledning under aktiv medverkan av personalen lyckats dämpa kostnadsutvecklingen. Jag betraktar det som angeläget att för framtiden skapa sådana förutsättningar för televerket att kostnadsutvecklingen kan hållas på en nivå som i all möjlig mån begränsar behovet av avgiftshöjningar.

Om televerket i framtiden skall fullgöra sin samhällsviktiga funktion på samma sätt som hittills krävs i första hand fortsatta stora insatser av verkets personal. Det är då väsentligt att televerket har en organisation som i all möjlig mån underlättar ett effektivt arbete inom verket för att uppnå de samhällseliga målen. För att få hög effektivitet i organisationen krävs bl. a. ett engagemang från de anställdas sida. Detta förutsätter i sin tur att personalen har reell möjlighet att påverka arbetet på olika nivåer. Ett sådant inflytande underlättas om beslutsfattande och ansvar i så stor utsträckning som möjligt delegeras nedåt i organisationen. En delegering av ansvar innebär samtidigt utökade arbetsuppgifter för de lokala förvaltningarna ute i landet.

Televerkets nuvarande organisation genomfördes under år 1968 efter

beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967: 103, SU 1967: 116, rskr 1967: 276 och prop. 1967: 157, SU 1967: 187, rskr 1967: 374). Organisationen är på central nivå funktionellt uppbyggd. Den funktionella organisationen bedömdes vid införandet ge ett bättre personalutnyttjande, en mer enhetlig ärendehantering och klarare ansvarsgränser än vad man hade haft i den tidigare organisationen. Organisationen förutsågs också leda till en långt driven decentralisering av arbetsuppgifter. Central- och regionalförvaltningarna utformades för att åstadkomma en effektiv ekonomisk planering och uppföljning samt en långtgående samordning av verksamheten.

Centralförvaltningen är under generaldirektören uppdelad på sex huvudavdelningar, nämligen administrativa avdelningen samt drift-, ekonomi-, industri-, projekterings- och utvecklingsavdelningarna. Under driftavdelningen lyder i stort sett hela verksamheten ute i landet. Direkt underställda driftdirektören är sålunda de fyra distriktscheferna och chefen för byggnadsavdelningen, vilken handhar större anläggningsarbeten. Under distriktscheferna lyder totalt 20 teleområden och sex radio-fjärrnätområden. Under ekonomiavdelningen sorterar fyra förrådsområden med sammanlagt ett tjugotal distributionsförråd och under industriavdelningen tre stora televerkstäder för produktion av telemateriel.

Den nuvarande organisationen har inte helt förmått uppfylla de förväntningar som ställdes på den när den genomfördes. Enhetligare ärendehantering och klarare ansvarsgränser har uppnåtts men delegering har inte skett i önskvärd omfattning, och personalstyrkan i centralförvaltningen har växt även efter omorganisationen. Delvis har detta berott på att det saknats ett effektivt ekonomiskt styrsystem, vilket är en förutsättning för långt gående delegering.

Behovet att öka de anställdas medinflytande på verksamheten har accentuerats de senaste åren. Samarbetsavtalet med LM Ericsson har kommit att ställa ändrade krav på verkets utvecklings- och industriverksamhet. Sedan den nya organisationen infördes har det alltså tillkommit nya faktorer som ökat kraven på delegering och dessutom ytterligare skärpt kraven på en effektiv organisation. Det är mot bakgrund härav som televerket lagt fram förslag till en ny organisation för verket. Det utredningsarbete som ligger bakom förslaget har bedrivits i nära samarbete med personalen. Det av televerket nu framlagda förslaget stöds också till fullo av televerkets personalorganisationer.

Målen för den föreslagna organisationen är ökad delegering och effektivitet. Dessa mål har accepterats eller tillstyrkts av samtliga de remissinstanser som yttrat sig i frågan. En ökad delegering av ansvar och befogenheter anser jag nödvändig för att ge de anställda på olika nivåer större arbetstillfredsställelse och för att förbättra möj-

ligheterna till en väl utvecklad företagsdemokrati med medinflytande för personalen inom skilda organisationsenheter. En ökad delegering ligger också helt i linje med riksdagens tidigare uttalanden bl. a. i samband med behandlingen våren 1973 av propositionen om omlokalisering av viss statlig verksamhet (prop. 1973: 55, InU 1973: 22, rskr 1973: 220). Betydelsen av en ökad effektivitet i televerket inom ramen för de samhällseliga önskemålen har jag tidigare berört. Jag finner således att de mål som uppställts av televerket är väl lämpade att ligga till grund för en ny organisation.

Den föreslagna organisationen innebär i huvudsak följande.

- Tyngdpunkten i organisationen förskjuts till den lokala nivån, till teleområdena, som blir resultatenheter med självständigt ekonomiskt ansvar, serviceansvar m. m. för verksamheten.
- Den regionala förvaltningens administrativa och driftmässiga funktioner ombildas till i första hand konsultfunktioner åt teleområdena.
- Fyra landsomfattande resultatenheter skapas, nämligen för radio- och entreprenadverksamhet, materielförsörjning och industriell verksamhet.
- På central nivå inrättas som resultatområden dels två rörelsegrensenheter, en för telefon och en för telegraf, telex och datakommunikation, dels en enhet för den övergripande nätplaneringen. Resultatområdena får — vid sidan av det primära ansvar som ligger på teleområdena — ett övergripande och samordnande ansvar för resp. rörelsegrenar inom hela verket.
- I centralförvaltningen skall vidare finnas funktionella stabsavdelningar för administration, ekonomi och teknik samt särskilda enheter för rationalisering, långsiktig planering och internrevision.
- Ett avancerat ekonomiskt styrsystem byggs upp.
- Ett ökat personalinflytande införs på olika nivåer.

I den föreslagna organisationen läggs alltså på teleområdena — som geografiskt avgränsade resultatenheter — ett jämfört med nuläget mera klart uttalat ansvar för ekonomi, service, personalpolitik m. m., allt inom ramen för de samhällseliga målen. För att verksamheten skall drivas på ett sätt som är optimalt, inte bara sett ur det enskilda teleområdets synpunkt utan även med hänsyn till den totala televerksamheten och de samhällseliga målen, krävs en sammanhållning på central nivå. Det är mot denna bakgrund man får se inrättandet av de centrala resultatområdena. Dessa skall ha ett övergripande och samordnande ansvar för resp. rörelsegrenar.

För vissa verksamheter, där effektiviteten i och för sig relativt lätt kan mätas, är en mera långtgående delegering till lokal nivå inte möjlig, eftersom verksamheten har sådan karaktär att den måste hållas ihop för hela landet av en huvudansvarig instans. Detta gäller för entreprenadverksamheten, som avses komplettera teleområdenas egna re-

surser, för radioverksamheten, där ett samordnat centralt ansvar är nödvändigt i första hand för den inom området helt dominerande rundradioverksamheten, för materielförsörjningen, där en samordnad upphandling är nödvändig, samt självklart även för den industriella verksamheten, som drivs inom tre televerkstäder. Därför föreslås för dessa verksamheter inrättande av landsomfattande resultatenheter.

Vissa arbetsuppgifter har slutligen sådan karaktär av stabsfunktioner åt verksledningen att de naturligen hör hemma i centralförvaltningen. Detta gäller funktioner för administration, ekonomi, teknik, rationalisering och långsiktig planering.

En närmare beskrivning av den föreslagna organisationen har lämnats i det föregående, och en tablå över organisationen återfinns i *bilaga 5* till statsrådsprotokollet.

Den föreslagna organisationen — med geografiska resultatenheter, produktinriktade centrala resultatområden samt funktionella staber — karakteriseras som en *matrixorganisation*. I en sådan organisation — som kommit att införas i flera stora företag med betydande geografisk utbredning och flera olika produktgrenar — bryter man sönder det äldre organisationsmönstret med endast en chef för varje område. Ett rörelseansvar läggs som nämnts inte bara på de primärt ansvariga geografiska enheterna utan ett övergripande ansvar läggs även på rörelsegrenscheferna trots att dessa organisatoriskt inte är överordnade de geografiska resultatenhetererna, telcområdena.

Den föreslagna organisationsmodellen tillstyrks av bl. a. statskontoret och riksrevisionsverket. Postverket — som också tillstyrker förslaget — påpekar i sitt remissyttrande att en organisation av denna typ kan leda till konflikter av skilda slag om olika ansvariga enheters intressen är motstridiga. Å andra sidan, menar postverket, finns alltid sådana konflikter i en organisation av televerkets typ och det nya är att man öppet låter dessa konflikter komma till uttryck. För egen del anser jag inte att konfliktproblemet är så stort med en klart uttalad intern företagspolicy och i sista hand får uppkommande konflikter lösas genom samordnande och utjämnande insatser från verksledningens sida. Jag anser således att den föreslagna organisationsmodellen bör kunna läggas till grund för den nya organisationen.

Jag har också en positiv inställning till det resultatenhetsstänkande som är en grundval för organisationen. Jag är medveten om att det i en verksamhet av televerkets karaktär är svårt att helt kunna renodla resultatet för olika enheter och verksamhetsgrenar. Samtidigt är det så väsentligt att skapa förutsättningar för ett resultatstänkande på olika nivåer i verket, att sådana svårigheter inte bör utgöra hinder för genomförandet av förslaget. Jag vill i sammanhanget betona, att en sådan grundsyn givetvis inte står i strid med samhälleliga önskemål om t. ex. likvärdig service inom olika delar av landet etc. Strävan mot ökad

effektivitet inom televerket kommer även i framtiden att ske inom ramen för de föreskrifter som av statsmakterna i olika sammanhang åläggs televerket. Dessa kommer att av verksledningen läggas in som förutsättningar och restriktioner för verksamheten inom de lokala förvaltningarna. Det är sålunda inte enbart det ekonomiska resultatet som kommer att utvärderas, utan även resultaten beträffande service, personalpolitik o. dyl.

När det gäller den lokala förvaltningen påverkas inte antalet teleområden och gränserna för dessa av organisationsförslaget. Genom den förutsatta delegeringen kommer dock verksamheten att ändra karaktär, och detta kommer att medföra behov av ändrad intern organisation inom teleområdena. Det torde få ankomma på televerket att besluta om sådana ändringar.

Jag vill i detta sammanhang ta upp en fråga som i och för sig faller utanför organisationsförslaget men som tagits upp av ett flertal länsstyrelser, nämligen frågan om anpassning av televerkets administrativa gränser till läns- och kommungränser. Televerkets olika områdesgränser är uppbyggda efter det trafikmönster som successivt utvecklats genom flera decennier. Så t. ex. bildar ett antal riktnummerområden ett telcområde. Före den senaste kommunreformen — som kommer att vara slutgiltigt genomförd den 1 januari 1974 — sammanföll riktnummerområdesgränserna i stort sett med kommungränserna. Genom att televerkets gränser är tekniskt betingade är det mycket svårt och kostsamt att ändra dessa gränser, när nya administrativa gränser bildas i samhället. Jag anser härvidlag att det är väsentligare att anpassa teleavgifterna, så att största möjliga utjämning uppnås inom kommuner och län. Sådana åtgärder kan vidtas utan ändring av riktnummerområden och andra områden inom televerket.

När det gäller samordning och utjämning av avgifterna bl. a. inom kommunerna har som jag tidigare nämnt en rad åtgärder vidtagits. Vad jag nu sagt hindrar inte att televerket ändå successivt arbetar för att så långt det är rimligt anpassa telegränserna till andra administrativa gränser. Jag kan som exempel nämna att den gränsjustering mellan Sundsvalls och Östersunds teleområden, som aktualiserats i ett remissyttrande från länsstyrelsen i Jämtlands län, numera har beslutats av televerket.

När det gäller rollfördelningen mellan olika enheter i verket vill jag särskilt beröra regionkontorens ställning i den föreslagna organisationen. Som jag tidigare nämnt har distriktsförvaltningarna i den nuvarande organisationen en ren linjeställning mellan driftavdelningen å ena sidan och de lokala telcområdena och radiofjärrnätområdena å andra sidan. Distriktscheferna svarar för styrning, övervakning och samordning av den lokala verksamheten. I den föreslagna organisationen läggs som nämnts ett ökat ansvar på telcområ-

dena, som direkt underställs generaldirektören, och radio-fjärrnätomsrådena överförs till den nybildade radioenheten. Regionkontoren föreslås i första hand få en konsultfunktion. Dessutom kommer de att få vissa ledningsfunktioner delegerade från generaldirektören.

För egen del kan jag delvis hålla med de remissinstanser som efterlyst ett närmare klarläggande av regionkontorens ställning och av ansvarsfördelningen mellan dessa och resultatområdena gentemot teleområdena. Jag vill dock i detta sammanhang påpeka att det organisationsförslag som framlagts av televerket är att betrakta som ett principförslag, där detaljerna i organisationen kommer att bli föremål för fortsatta utredningar och överväganden. Bl. a. kommer televerket att noggrant gå igenom rollfördelningen i olika beslutsprocesser för att klarlägga olika enheters ansvar i organisationen. Jag anser därför att förslaget om regionkontorens ställning kan läggas till grund för ett principbeslut. Regionkontoren kommer att ha en viktig funktion att fylla i samband med det under flera år pågående genomförandet av den nya organisationen.

Som televerket framhållit i sitt förslag kommer regionkontorens allmänt minskade betydelse efter själva genomförandefasen att få till följd en viss minskning av personalen på regionkontoren jämfört med nuvarande distriktskontor. Dessa är som nämnts förlagda till Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall och någon ändrad lokalisering föreslås inte för regionkontoren. Genom att de tre sydliga regionerna inom sig har mycket stora teleområden med behov av egna kvalificerade resurser behöver regionkontoren där inte ha tillgång till så mycket kvalificerad expertis. När det gäller den norra regionen är läget delvis annorlunda, och därför kommer det att vid regionkontoret i Sundsvall krävas en väl utbyggd service åt teleområdena inom regionen. Det angivna förhållandet medför att det inte skall behöva bli fråga om någon mera betydande neddragning av personalantalet vid regionkontoret i Sundsvall med anledning av den nya organisationen.

Jag förordar således att principförslaget om regionkontoren genomförs. Om de fortsatta detaljutredningarna och erfarenheterna vid genomförandet av den nya organisationen skulle aktualisera en total omprövning av regionkontorens ställning, får förslag i frågan underställas riksdagens prövning.

Beträffande de centrala resultatområdena har televerket som jag tidigare nämnt föreslagit dels två rörelsegrensenheter, en för telefon och en för telegraf, telex och datakommunikation, dels en enhet för den övergripande nätplaneringen. Genom tillskapandet av ett övergripande rörelsegrensansvar stimuleras enligt min mening en effektiv, samordnande marknadsföring av olika tjänster. Uppdelningen på två rörelsegrensenheter kan vara motiverad dels av telefongrenens stora dominans, dels av de övriga rörelsegrenarnas inriktning på icke muntlig

kommunikation. Det bör dock betonas att uppdelningen av olika rörelsegrenar i enheter kan komma att påverkas av såväl de befintliga rörelsegrenarnas utveckling som tillkomsten av nya verksamheter. Den föreslagna organisationen medger i detta avseende en stor flexibilitet.

En central enhet för planering av telenätets dimensionering och utbyggnad har av televerket bedömts motiverad för att få ett samlat ansvar för detta tekniskt mycket komplicerade område. Jag finner förslaget riktigt och anser att en naturlig placering av denna enhet är som ett resultatområde, sidoställt rörelsegrensenheterna. Motivet härför är främst nätplaneringsenhetens beroende av prognoserna för de olika rörelsegrenarna. Därigenom kommer att krävas ett nära samarbete mellan alla de föreslagna resultatområdena.

Jag har hittills bara berört den s. k. primära televerksamheten, dvs. telefon, telex, telegraf och datakommunikation, som är klart dominerande i televerkets verksamhet. Den andra stora verksamhetsgrenen är radioverksamheten, som dels innefattar anläggandet av ljudradio- och TV-nät och distribution av Sveriges Radios radio- och TV-program, dels övrig radio, innefattande kustradio, luftfartsradio, fartygsradio och landmobil radio. I den nuvarande funktionellt uppbyggda organisationen är radiofrågorna på central nivå fördelade på sektioner inom drift-, ekonomi-, projekterings- och utvecklingsavdelningarna.

I förslaget till ny organisation föreslås att radioverksamheten sammanförs till en resultatenhets, radioenheten. Att radio-fjärrnätsområdena ingår i denna medan teleområdena blir självständiga resultatenheter kommer inte att medföra att det nära samarbete som redan finns mellan de båda lokala förvaltningsorganen minskar. Vissa arbeten som utförs av radio-fjärrnätsområdena kommer att betalas av teleområdena och på så sätt skapas en garanti för att de lokala resurserna blir effektivt utnyttjade.

Principförslaget om en separat radioenhet tillstyrks av bl. a. statskontoret, riksrevisionsverket och Sveriges Radio. För egen del vill jag anföra följande.

Under den period som gått sedan den nya organisationen genomfördes har televerkets radiopersonal genom stora insatser fortsatt utbyggnaden av sändarnätet för TV 1 och byggt upp ett helt nytt TV 2-nät på mycket kort tid. Den funktionella uppdelning av radiofrågorna som finns i nuvarande organisation har visat sig fungera bra även under en sådan anspänningsperiod.

Jag anser dock att det med den principiella uppbyggnad av den nya organisationen som jag redan förordat är naturligt att koncentrera radioverksamheten till en särskild resultatenhets. Det är även andra faktorer som gör att det nu är naturligt att sammanföra radiofrågorna till en enhet. Utvecklingen har visat att den tekniska samordning mellan tele- och radiosystemen som förutsågs för sex år sedan förmodligen inte

kommer att bli av så stor omfattning. Med den nya elektroniska tekniken förutses i stället att transmissions- och kopplingstekniken närmar sig varandra. Genom utvecklingssamarbetet med LM Ericsson inom utvecklingsbolaget ELLEMTEL koncentrerar nu de båda företagen sina resurser på att utveckla nya elektroniska utrustningar för telekommunikation. En viktig uppgift för den nybildade tekniska avdelningen blir att vara kontaktorgan mellan ELLEMTEL och televerket.

Utvecklingsarbete inom radiotekniken har alltid varit mera begränsat inom televerket än utveckling av teleutrustningar, och någon egen produktion av radiomateriel har aldrig förekommit. Genom den kraftsamling som nu sker på utvecklingsarbete inom telekommunikationsområdet och genom det mera begränsade samband som finns mellan de båda teknikerna anser jag det är naturligt att lägga radioutvecklingsverksamheten inom en särskild enhet.

I samband med bildandet av det av televerket hälftenägda alarmringsbolag, som riksdagen beslöt om hösten 1972 (prop. 1972: 129, TU 1972: 20, rskr 1972: 329) fick televerket i uppdrag av Kungl. Maj:t att verka för en samordning av olika hjälporgans radiokommunikationer. Bakgrunden till detta uppdrag var dels ett krav att underlätta hjälpinsatserna, dels ett allmänt behov att få en bättre hushållning med frekvenser o. dyl. för radiokommunikation. Genom en intern samordning av radiofrågorna inom televerket anser jag att den externa samordningen också underlättas.

Med hänvisning till det anförda förordar jag inrättande av en särskild radioenhet inom televerket.

I sammanhanget vill jag påpeka att riksdagen år 1973 beslutat om överförande till luftfartsverket av den radiotekniska tjänst för civil luftfart som f. n. handhas av televerket (prop. 1973: 27, TU 1973: 12, rskr 1973: 160). Jag räknar med att överförandet till luftfartsverket av den radiotekniska tjänsten kan ske i nära anslutning till inrättandet av radioenheten i televerket. Med hänsyn till det behov av samordning som i framtiden kan förutses för den totala radioverksamheten kommer även efter omlokaliseringen av luftfartsverkets centralförvaltning till Norrköping ett nära samarbete att ske mellan radioenheterna i televerket och luftfartsverket.

I den nuvarande organisationen svarar byggnadsavdelningen — en regional förvaltning underställd driftdirektören — för utförandet av sådana anläggningar, som sträcker sig över flera distrikt eller är av sådan omfattning, att teleområdenas resurser inte räcker till för att genomföra projektet. Med anledning av riksdagens beslut (prop. 1973: 55, InU 1973: 22, rskr 1973: 220) skall byggnadsavdelningens huvudkontor, byggnadskontoret, omlokaliseras från Stockholm till Kalmar. Enligt organisationsförslaget ombildas byggnadsavdelningen till en särskild resultatenhetsenheten, direkt underställd

generaldirektören. Utöver byggnadsavdelningens arbetsuppgifter kommer vissa funktioner inom den nuvarande husbyggnadssektionen inom projekteringsavdelningen att överföras till entreprenadenheten.

Byggnadsstyrelsen anser i sitt remissyttrande att det är oklart vilka husbyggnadsfrågor som skall överföras och understryker behovet av centralt placerad husbyggnadsexpertis inom televerket. Som jag tidigare framhållit återstår mycket utredningsarbete innan detaljerna i organisationen är klara. De funktioner, som föreslås överförda från husbyggnadssektionen är sådana frågor som har ett nära samband med det arbete som bedrivs inom den nuvarande byggnadsavdelningen. Till tekniska avdelningen kommer standardiserings- och normeringsfrågor inom området att föras, vilket gör att det inom centralförvaltningen i Stockholm kommer att finnas husbyggnadsexperten, som kan ha erforderligt samarbete med motsvarande experter i byggnadsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att det bör klargöras hur den beslutade omlokaliseringen till Kalmar påverkar den föreslagna organisationen. Gentemot detta vill jag säga att propositionen om bl. a. omlokalisering av byggnadskontoret till Kalmar var känd av televerket när man framlade sitt förslag och har således vägt in i utredningsarbetet. Med hänvisning till de skäl som anförts av televerket förordar jag att det tillskapas en separat entreprenadenhet.

I omlokaliseringspropositionen angavs antalet anställda vid byggnadskontoret till 180. I inrikesutskottets betänkande i anledning av propositionen framhölls att alla tal skulle uppfattas som preliminära, och att antalet anställda vid omlokaliserade myndigheter kunde bli mindre genom önskvärda rationaliseringar. Rationaliseringsåtgärder i samband med bildandet av entreprenadenheten beräknas i och för sig möjliggöra en personalminskning vid byggnadskontoret. Denna motverkas emellertid genom att enheten tillförs arbetsuppgifter från nuvarande husbyggnadssektionen.

Televerket har föreslagit en landsomfattande resultatenhet för materielförsörjningen. Den bildas av i princip nuvarande förrådssektionen och materielsektionen inom ekonomiavdelningen. En särskild materielförsörjningsenhet har av televerket bedömts lämplig genom de möjligheter som då finns till samordnade inköp och samordnad förrådshållning. Riksrevisionsverket ifrågasätter om materielförsörjningsenheten skall ha ställning som resultatenhet med de risker för suboptimering som då finns, om enheten driver en helt lönsamhetsinriktad verksamhet. För egen del anser jag det naturligt att i den resultatnriktade organisation som införs även materielförsörjningsenheten får ställning som resultatenhet. Det är — som jag tidigare nämnt — inte enbart det ekonomiska resultatet som skall utvärderas utan även andra resultat, för materielförsörjningsenheten närmast i fråga om service till teleområdena. Jag tillstyrker således förslaget om

inrättandet av en materielförsörjningsenhet med ställning som resultat-enhet.

Under materielförsörjningsenheten kommer att ligga den förråds-verksamhet som f. n. är inordnad under ekonomiavdelningens förråds-sektion. Förrådsverksamheten är indelad i fyra förrådsområden, som geografiskt sammanfaller med teledistriktet. För den egentliga förråds-driften svarar ett tjugotal distributionsförråd. Som jag tidigare anmält för riksdagen utreds inom televerket den framtida förrådsorganisationen (prop. 1973: 1, bil. 8 s. 202). Hur förrådsverksamheten kommer att ut-formas påverkar inte förslaget om en central materielförsörjningsenhet utan kan bara påverka enhetens interna organisation. De beslut, som fattas rörande förrådsorganisationen kommer senare att redovisas för riksdagen i samband med förslag om investeringsanslag för förråds-byggnader.

Utöver de tre nämnda landsomfattande resultatenheter föreslås att televerkets verkstadsrörelse — TELI — skall få ställning som resultat-enhet. TELI har redan i dag en självständig ställning inom televerket och denna förstärks i den nya organisationen. TELI:s interna organisation påverkas i princip inte av det framlagda organisations-förslaget men kan komma att påverkas av de rationaliseringsåtgärder, som f. n. pågår för att öka TELI:s konkurrenskraft inför det produk-tionssamarbete med LM Ericsson som i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1970: 128, SU 1970: 131, rskr 1970: 295) inleds år 1975. Jag vill i sammanhanget framhålla att jag ser de pågående rationaliseringsåtgärderna som helt avgörande för televerkstädernas framtid.

När det gäller centralförvaltningen har jag redan berört rörelsegrensenheterna och nätplaneringsenheten. I övrigt föreslås som centrala staber en administrativ avdelning, en ekonomiavdelning och en teknisk avdelning samt en stab för rationaliserings- och arbetarskydds-frågor och en stab för långsiktig planering. Den nuvarande revisions-enheten berörs inte av omorganisationen. I sammanhanget vill jag också påpeka att televerkets bolag inte berörs av organisationsförslaget.

Förslaget om de centrala avdelningarna och staberna har bara för-anlett ett fåtal synpunkter från remissinstanserna. Domänverket på-pekar att enheten för långsiktig planering inte får ges en så stark ställ-ning att decentraliseringssträvandena motverkas. För egen del anser jag det väsentligt att skapa ett självständigt organ för den långsiktiga pla-neringen. Enheten kommer att personalmässigt vara mycket liten och genom dess verksamhetsinriktning kommer den inte att motverka den önskvärda delegeringen inom verket.

Jag anser — i likhet med arbetarskyddsstyrelsen — att det är väsent-ligt att skapa centrala resurser för de viktiga arbetarskydds- och arbets-miljöfrågorna. Genom att televerket är ett utpräglat tekniskt verk anser jag att det finns fog för televerkets förslag att placera arbetarskydds-enheten — med klart avgränsad och självständig ställning — inom ra-

tionaliseringsstaben. Därmed skapas enligt min mening garantier för att rationaliseringsverksamheten bedrivs med noga beaktande av arbetarskyddsaspekten. Självfallet måste nära samarbete ske med berörda enheter inom den administrativa avdelningen. Med anledning av det anförda tillstyrker jag televerkets förslag om den organisatoriska inplaceringen av enheten för arbetarskydds- och arbetsmiljöfrågor. Jag har inte heller i övrigt någon invändning mot förslagen om de centrala avdelningarna och staberna.

Ett viktigt inslag i den nya organisationen är det utökade personalinflytandet på olika nivåer. Inom televerket pågår redan olika försök med utökad företagsdemokrati, och erfarenheterna hittills har varit goda. Ett bra exempel på personalinflytandet i verket är arbetet med det nya organisationsförslaget. Representanter för personalen har ingått i den styrkommitté, som lett utredningsarbetet, och personalrepresentanterna har beretts tillfälle att delta i alla de grupper, som arbetat med olika detaljfrågor. Jag anser att det är ett glädjande samarbete som har etablerats, och det har i det här fallet också lett till ett organisationsförslag, som personalorganisationerna kunnat ställa sig bakom.

I den nya organisationen avses enligt förslaget medbestämmanderätten för personalen omfatta icke avtalsbara frågor inom personaladministration, organisation och rationalisering, verksamhetsplanering samt teknisk och administrativ utveckling. Beslut i viktiga frågor inom dessa områden kommer att fattas av företagsnämnder eller utskott till nämnder, där det ingår lika många representanter för personalen som för verksledningen. Den utvidgade företagsdemokratien föreslås bli närmare utformad i samråd mellan verksledningen och personalorganisationerna. Det vidgade personalinflytandet i televerket bör enligt min mening utformas i enlighet med verkets förslag och DEFF:s riktlinjer för försöksverksamheten med fördjupad förvaltningsdemokrati. Riktlinjerna innebär att företagsnämndsorganisationen integreras i verkets reguljära organisation samt att företagsnämnden och ev. särskilda beslutsorgan tilläggs beslutanderätt i bestämda frågor. Organisationen bör i denna del få försökskaraktär. Utfallet kan antas få betydelse för utvecklingen mot ökad företagsdemokrati även inom andra områden.

Sammanfattningsvis tillstyrker jag det principförslag till ny organisation som framlagts av televerket. Omfattande utredningar återstår att göra innan detaljerna i organisationen är klara. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare utformningen av organisationen. Kungl. Maj:t bör vidare bemyndigas att besluta om sådana avvikelser från det presenterade förslaget, som inte bryter mot grundprinciperna för den nya organisationen.

Televerket har beräknat att stora besparingar kommer att kunna göras genom införandet av den nya organisationen. Så beräknar t. ex.

verket att pågående kostnadsöversyn och den nya organisationen på sikt skall ge ett minskat personalbehov på 1 800 personer, varav 1 500 vid centralförvaltningen i Stockholm. Beräkningarna har därvid utgått från nuvarande verksamhetsvolym och rörelsegrenar. En kraftig expansion av vissa rörelsegrenar och eventuellt tillkommande nya rörelsegrenar kan komma att innebära att det erforderliga personalantalet inte minskar så kraftigt. Dessutom vill jag understryka att stora vinster med den nya organisationen inte bara ligger i de personalbesparingar som görs utan även i den ökade effektivitet som överhuvud fås genom en ökad delegering samt i en ökad arbetstillfredsställelse bland personalen.

Vid genomförande av den nya organisationen kommer all möjlig hänsyn att tas till personalen. Televerkets ledning har redan uttalat att man kommer att sträva efter att lösa personalfrågorna utan friställning och tvångsförflyttning av personal. Genomförandet kommer därigenom att ta relativt lång tid i anspråk, och de angivna personalbesparingarna bli möjliga först på någon sikt. Självfallet avser televerket att anlita statens personalnämnd för att bereda sådan personal som inte längre behövs inom den nya organisationen andra, meningsfulla arbetsuppgifter. Stora delar av omorganisationen beräknas vara genomförd sommaren 1975, men det beräknas dröja till början av 1980-talet innan anpassningen till den nya organisationen helt har kunnat ske.

Under en övergångstid kommer det inom vissa områden att krävas, att den gamla organisationen får fungera parallellt med den nya. Redan nu har utsetts projektledare, som skall förbereda bildandet av de olika enheterna. Kungl. Maj:t bör bemyndigas att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för genomförandet av den nya organisationen.

Beträffande avtalsbara anställnings- och arbetsvillkor avser jag att ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs.

När det gäller den beslutade omlokaliseringen till Kalmar av byggnadsavdelningens byggnadskontor förutsätter jag, att det avtal om personalförmåner som kommer att slutas i anledning av riksdagens beslut om den andra omlokaliseringsetappen kommer att gälla för entreprenad-enhetens huvudkontor med dess jämfört med byggnadskontoret delvis utökade ansvarsområde.

7 Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för en ny organisation för televerket, som jag förordat i det föregående,

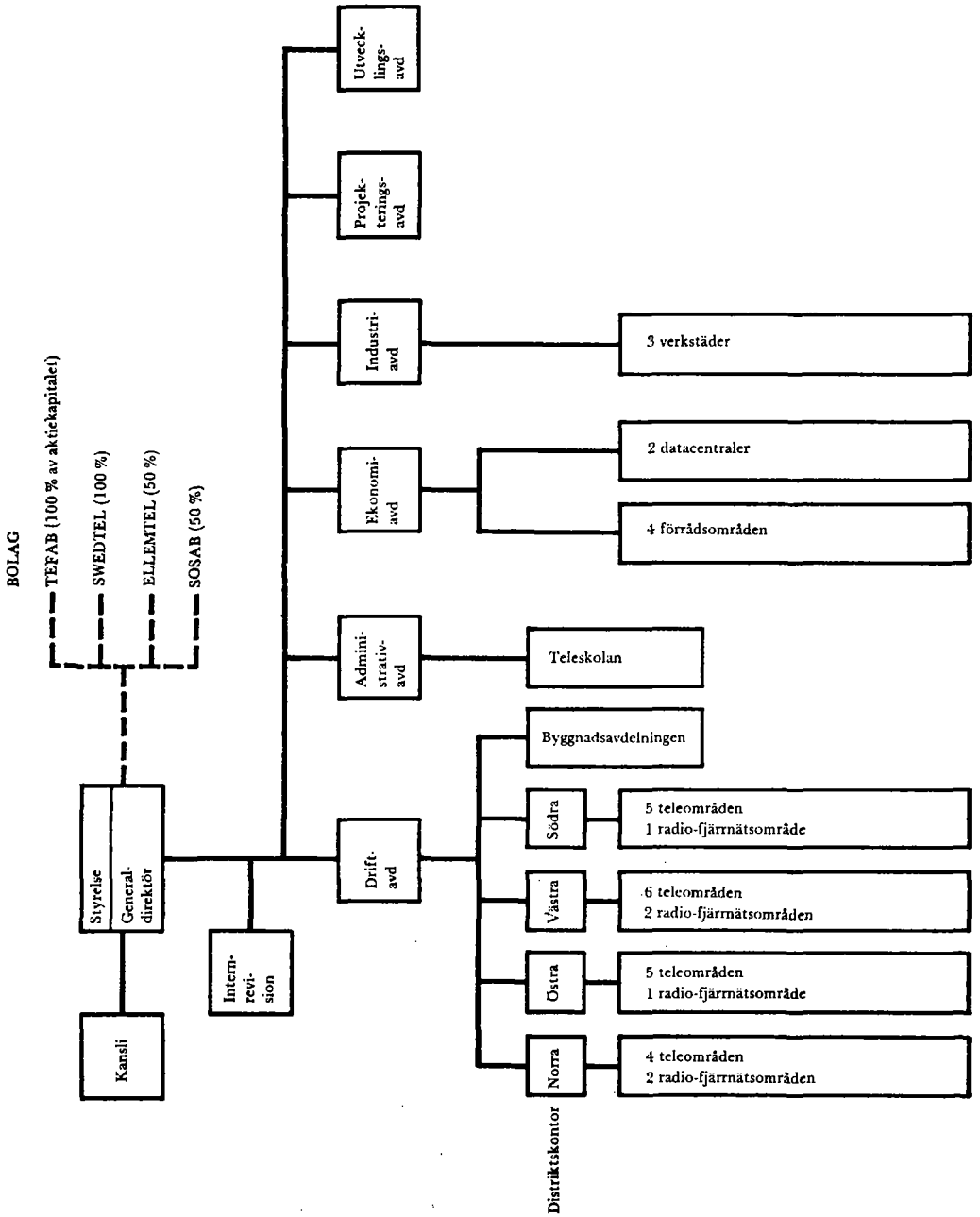
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om sådana avvikelser från den föreslagna organisationen, som inte bryter mot grundprinciperna för organisationen,
3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för genomförandet av den nya organisationen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

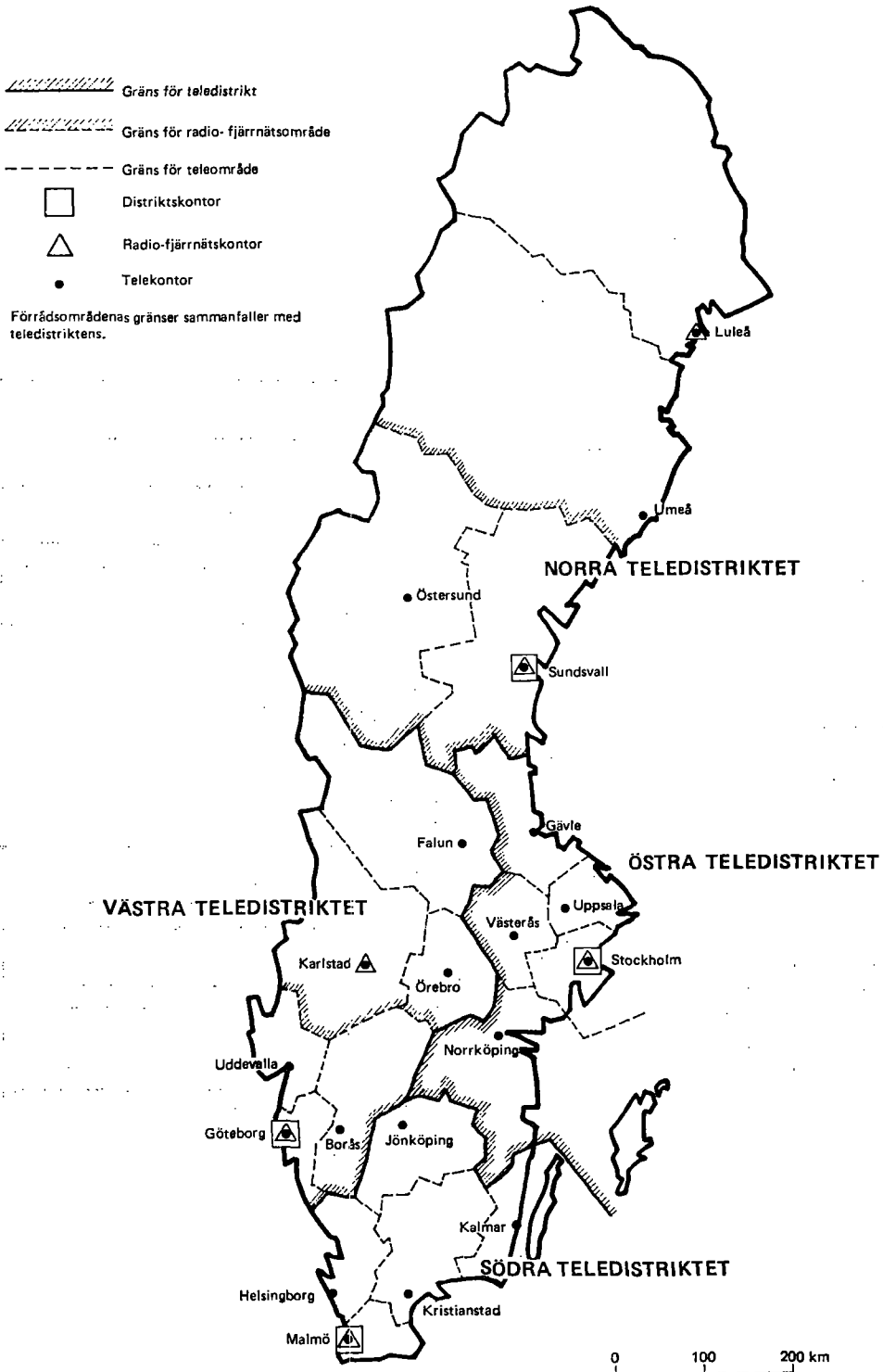
Televerkets nuvarande organisation

Bilaga 1

Televerkets nuvarande regionala och lokala indelning

Bilaga 2

Bilaga 3

Antalet anställda i televerket den 1 januari 1973, fördelade på organisationsenheter

Organisationsenhet	Antalet anställda vid enheten	
<i>Centralförvaltningen</i>		
Generaldirektör	1	
Generaldirektörens kansli	5	
Revisionsenhet	34	
Administrativa avdelningen		
chefen	1	
informationssektionen	33	
juridiska sektionen	6	
kanslisektionen	158	
avtals- och lönesektionen	28	
personal- och utbildningssektionen	90	316
Driftavdelningen		
chefen	1	
försvarssektionen	46	
marknadssektionen	58	
rationaliseringssektionen	116	
planeringssektionen	150	
radio-fjärrnät-sektionen	137	
telesektionen	127	635
Ekonomiavdelningen		
chefen	1	
finanssektionen	150	
budgetsektionen	11	
förrådssektionen	58	
materielsektionen	136	
pris- och taxesektionen	37	
statistiksektionen	12	
utrikessektionen	22	427
Industriavdelningen		
chefen	1	
personaladministrativa sektionen	45	
försäljnings- och ekonomisektionen	96	
fastighetssektionen	29	
inköpssektionen	23	
produktionssektionen	75	
tekniska sektionen	142	411

Organisationsenhet	Antalet anställda vid enheten		
Projekteringsavdelningen			
chefen	1		
förbindelsetekniska sektionen	121		
husbyggnadssektionen	123		
kopplingstekniska sektionen	153		
planeringssektionen	36		
radioprojekteringssektionen	162	596	
Utvecklingsavdelningen			
chefen	1		
konstruktionssektionen	370		
centrallaboratoriet	201		
planeringssektionen	65		
radioutvecklingssektionen	143		
systemsektionen	55	835	3 260
<i>Teleskolan (i Stockholm)¹</i>			66
<i>Datacentraler</i>			
Göteborg	139		
Stockholm	147		286
<i>Förrådsområden</i>			
Södra (förrådskontor i Nässjö, 93 anställda)	349		
Västra (förrådskontor i Göteborg, 55 anställda)	292		
Östra (förrådskontor i Stockholm, 96 anställda)	488		
Norra (förrådskontor i Sundsvall, 55 anställda)	211	1 340	
<i>Byggnadsavdelningen</i>			
Byggnadskontoret (i Stockholm) ¹	185		
Fältenheter	1 165		1 350
<i>Televerkstäder</i>			
Nynäshamn	1 163		
Sundsvall	971		
Vänersborg	950		3 084
<i>Distriktskontor</i>			
Södra (Malmö)	140		
Västra (Göteborg)	179		
Östra (Stockholm)	233		
Norra (Sundsvall)	100		652
<i>Radio-fjärrnätområden (rfo)</i>			
Södra (rfo-kontor i Malmö, 106 anställda)	479		
Västra (rfo-kontor i Göteborg, 85 anställda)	515		
Bergslagens (rfo-kontor i Karlstad, 63 anställda)	282		
Östra (rfo-kontor i Stockholm, 106 anställda)	751		
Nedre norra (rfo-kontor i Sundsvall, 58 anställda)	257		
Övre norra (rfo-kontor i Luleå, 62 anställda)	347	2 631	

¹ Skall omlokaliseras till Kalmar

Organisationsenhet

Antalet anställda
vid enheten*Teleområden*

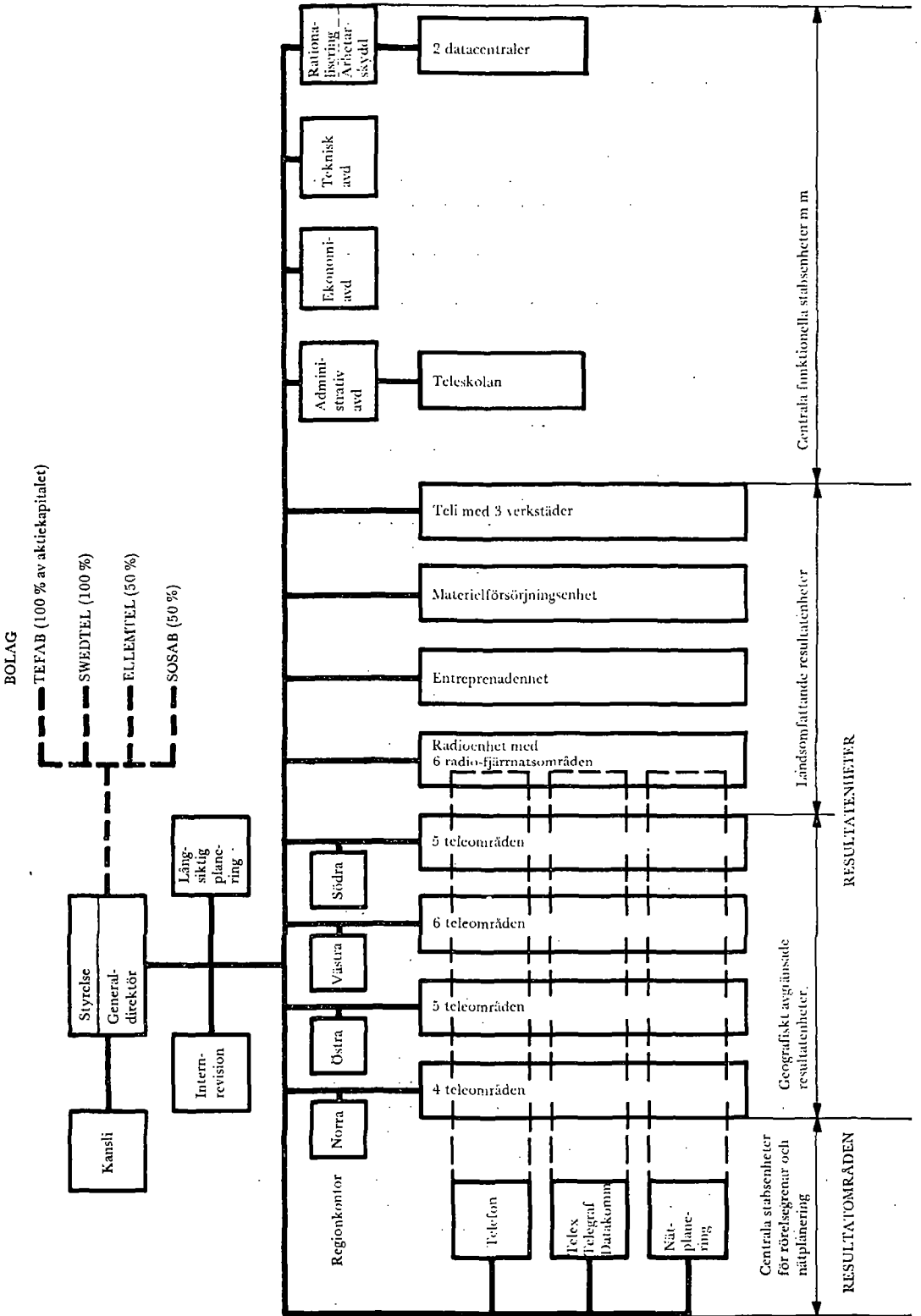
Helsingborg	1 232	
Jönköping	877	
Kalmar	756	
Kristianstad	1 113	
Malmö	2 221	
Borås	1 353	
Falun	771	
Göteborg	3 717	
Karlstad	944	
Uddevalla	843	
Örebro	782	
Gävle	750	
Norrköping	1 812	
Stockholm	6 980	
Uppsala	768	
Västerås	1 013	
Luleå	905	
Sundsvall	1 171	
Umeå	906	
Östersund	535	29 449
	Summa	42 118

*Bilaga 4***Antalet anställda i televerket den 1 januari 1973, fördelade på olika personalgrupper**

Personalgrupp	Antal
Ingenjörer och administrativ personal	4 014
Kontorspersonal	7 790
Telegrafpersonal	918
Telefonistpersonal	4 291
Förste reparatörer, tekniker och arbetsledare	7 021
Telemontörer och reparatörer	12 417
Verkstadsmontörer	2 586
Städpersonal	1 142
Kontraktanställda föreståndare vid teleexpeditioner	644
Övriga	1 295
Summa	42 118

Den föreslagna organisationen för televerket

Bilaga 5

Innehållsförteckning	sid.
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	3
2 Televerkets verksamhet	4
2.1 Målsättning m. m.	4
2.2 Olika rörelsegrenar	4
2.2.1 Telefon	4
2.2.2 Telegraf	5
2.2.3 Telex	5
2.2.4 Datakommunikation m. m.	6
2.2.5 Rundradio	7
2.2.6 Övrig radio	8
2.3 Ekonomi	8
2.3.1 Krav och föreskrifter	8
2.3.2 Nuläge	9
2.3.3 Framtidsutsikter	11
2.4 Nuvarande organisation	11
2.4.1 Principer	11
2.4.2 Centraförvaltning	12
2.4.3 Regional förvaltning	13
2.4.4 Lokalförvaltning	13
2.4.5 Bolag	13
2.5 Personal	14
3 Motiv för en ny organisation	15
4 Televerkets förslag till ny organisation	17
4.1 Principer	17
4.2 Beskrivning av organisationen	18
4.2.1 Allmänt	18
4.2.2 Geografiskt avgränsade resultatenheter (teleområden)	18
4.2.3 Regionkontor	19
4.2.4 Landsomfattande resultatenheter	20
4.2.4.1 Radioenhet	20
4.2.4.2 Entreprenadenhet	20
4.2.4.3 Materielförsörjningsenhet	21
4.2.4.4 Industrienhet (TELI)	21
4.2.5 Centrala stabsenheter (centraförvaltning)	22
4.2.5.1 Allmänt	22
4.2.5.2 Resultatområden (stabsenheter för rörelsegrenar och nätplanering)	23
4.2.5.3 Funktionella stabsenheter (administrativ avdelning, ekonomiavdelning, teknisk avdelning)	23
4.2.5.4 Övriga stabsenheter (rationaliseringsstab, stab för långsiktig planering m. m.)	25
4.3 Personalinflytande i den nya organisationen	25
4.4 Genomförande och konsekvenser	26
4.4.1 Tidsplan för genomförandet	26
4.4.2 Ekonomiska konsekvenser m. m.	28
5 Remissyttrandena	28
6 Departementschefen	33
7 Hemställan	45

Bilagor

1. Televerkets nuvarande organisation	47
2. Televerkets nuvarande regionala och lokala indelning	48
3. Antalet anställda i televerket den 1 januari 1973, fördelade på organisationsenheter	49
4. Antalet anställda i televerket den 1 januari 1973, fördelade på olika personalgrupper	52
5. Den föreslagna organisationen för televerket	53

